

Instytut Zachodni

Sprawozdanie

Władz Instytutu Zachodniego

Im. Zygmunta Wojciechowskiego

1 stycznia – 31 grudnia 2013

Sprawozdanie

Władz Instytutu Zachodniego

Im. Zygmunta Wojciechowskiego

1 stycznia – 31 grudnia 2013

Instytut Zachodni

SPIS TREŚCI

Działalność naukowa i ekspercka Instytutu 7

Realizacja zadań badawczych..... 19
1. Dzieje najnowsze Niemiec..... 19
2. Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech 21
3. Rola Niemiec na arenie międzynarodowej 26
4. Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość – perspektywy 28
5. Wojna i okupacja 1939-1945..... 36
6. Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych 37
7. Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych 40
8. Bezpieczeństwo europejskie 45

Wydawnictwo..... 50
„Przegląd Zachodni” 56
„WeltTrends”..... 58
„Biuletyn Instytutu Zachodniego” 61

Biblioteka 65

Archiwum II Wojny Światowej 66

Sprawy organizacyjne 69

Sprawy finansowe 72

Sprawy kadrowe..... 75

Rada Naukowa IZ..... 76

Stowarzyszenie IZ..... 77

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I EKSPERCKA INSTYTUTU

W 2013 r. nastąpiła zmiana statusu prawnego Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Zgodnie z decyzją najwyższych władz państwowych organem nadzorującym dla Instytutu Zachodniego, w miejsce Ministerstwa Spraw Zagranicznych, na mocy obowiązującej ustawy o instytutach badawczych stało się z dniem 30.09.2013 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dokonane uregulowania prawne, służące ustabilizowaniu sytuacji Instytutu Zachodniego, sprzyjały pracy naukowej oraz pozwoliły na nowe określenie kierunków i perspektyw rozwojowych dla tej ważnej placówki naukowo-badawczej. Działalności naukowej Instytutu Zachodniego oraz jego stabilności organizacyjnej sprzyjało także sfinalizowanie procedury konkursowej w sprawie wyboru nowego dyrektora placówki. Stanowisko to z dniem 1 lipca 2013 r. objął dr Michał Nowosielski.

Działalność naukowa Instytutu Zachodniego w 2013 r. była prowadzona w ramach ośmiu statutowych zadań badawczych, odnoszących się do kwestii stosunków Polska-Niemcy, problematyki niemieckiej oraz zagadnień europejskich:

- Dzieje najnowsze Niemiec
- Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech
- Rola Niemiec na arenie międzynarodowej
- Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość – perspektywy
- Wojna i okupacja 1939-1945
- Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych
- Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych
- Bezpieczeństwo europejskie

W kręgu zainteresowań badawczych Instytutu Zachodniego znalazły się aktualne zjawiska i procesy polityczne, gospodarcze oraz społeczne, znaczące zarówno dla stosunków polsko-niemieckich, jak i dla sytuacji w Niemczech oraz Europie. Szczególną uwagę poświęcono kampanii wyborczej i wyborom do Bundestagu w 2013 r. oraz ich politycznym konsekwencjom, sytuacji gospodarczej RFN, rosnącemu zaangażowaniu Niemiec w skali globalnej, ich działaniom na rzecz naprawy strefy euro, wreszcie perspektywom partnerstwa polsko-niemieckiego, zwłaszcza w kontekście przystąpienia Polski do strefy euro. Badania naukowe koncentrowano również na wybranych i analizowanych w sposób ciągły zagadnieniach z zakresu stosunków polsko-niemieckich, zarówno w aspekcie historycznym, jak i współczesnym. Kontynuowano prace badawcze nad problematyką stosunków Europa – USA, zwracając szczególną uwagę na zachodzące zmiany oraz rysujące się perspektywy dla tych relacji. Prowadzono badania dotyczące polskiej polityki bezpieczeństwa, ujmując różne jej aspekty (militarne, gospodarcze, polityczne) w kontekstach porównawczych, a także międzynarodowych. Podejmując tematy badawcze, zwłaszcza w ramach projektów zbiorowych, zwracano uwagę na konieczność ich interdyscyplinarnego bądź multidyscyplinarnego ujęcia.

Oceniając działalność naukową Instytutu, należy zauważyć, że – podobnie jak w ubiegłych latach – mieliśmy do czynienia zarówno z kontynuacją kierunków badawczych, jak i utrzymywaniem się aktywności badawczej na zbliżonym poziomie ilościowym. Ponadto wysoka merytorycznie jakość bogatego pod względem objętości dorobku naukowego pracowników została potwierdzona w roku sprawozdawczym uzyskaniem przez Instytut Zachodni wysokiej kategorii A. Stało się tak w ramach procedury oceny parametrycznej za lata 2009-2012, przeprowadzonej pod auspicjami Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dorobek naukowy można zbilansować w kilku formach. Podstawowym efektem aktywności badawczej były publikacje naukowe, tj. monografie, artykuły, części prac zbiorowych, raporty i analizy z zakresu historii, politologii, stosunków międzynarodowych, ekonomii i socjologii. Ogółem opublikowano **121** prac autorstwa pracowników Instytutu Zachodniego lub z ich udziałem; znalazło się wśród nich: **10** monografii (3 indywidualne, 3 wieloautorskie, 4 zbiorowe); **36** rozdziałów w opracowaniach zbiorowych (25 w języku polskim, 4 w języku niemieckim, 7 w języku angielskim); **38** artykułów w czasopismach naukowych (w tym 8 w języku angielskim, 2 w języku niemieckim); **6** numerów „IZ Policy Papers", **36** numerów „Biuletynu Instytutu Zachodniego". Wiele z tych opracowań zostało opublikowanych również poza Instytutem Zachodnim, w wydawnictwach krajowych i zagranicznych.

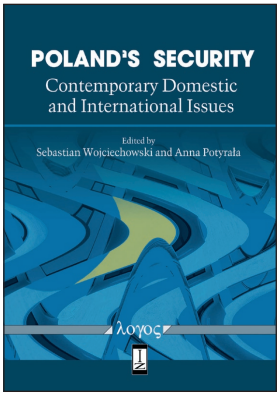

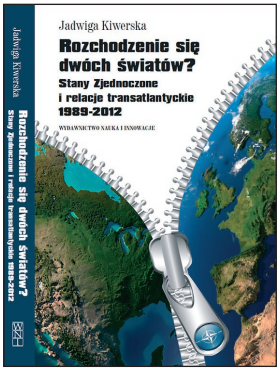

Pracownicy Instytutu Zachodniego aktywnie uczestniczyli w życiu naukowym, zarówno w kraju, jak i za granicą. Wystąpili na konferencjach łącznie 63 razy, w tym międzynarodowych – 9. Ponadto Instytut Zachodni był organizatorem i współorganizatorem 8 konferencji naukowych, w tym dwóch o międzynarodowym

charakterze. Należy szczególnie podkreślić tę formę aktywności naukowej pracowników, gdyż z jednej strony odzwierciedla ona intencję kierownictwa placówki zaznaczenia przez IZ większej obecności w życiu naukowym, z drugiej zaś – dowodzi rangi i znaczenia placówki na mapie instytucji naukowych w kraju i za granicą. Tematyka konferencji organizowanych przez Instytut nawiązywała do aktualnych wydarzeń, problemów i tendencji występujących w Niemczech lub pojawiających się w stosunkach polsko-niemieckich (np. *Rola Niemiec w Unii Europejskiej i świecie*, 4.06.2013; *Niemcy przed wyborami parlamentarnymi do Bundestagu. Programy - Kampanie - Prognozy*, 13.06.2014; *Niemcy i Polska: partnerstwo dla Europy? Polskie i niemieckie wyobrażenia o roli obu państw w Europie*, 29.11.2014).

Z satysfakcją należy też zauważyć, że pracownicy Instytutu Zachodniego uczestniczyli i uczestniczą w kilkunastu projektach badawczych, w tym realizowanych przez jednostkę, a finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki. Tematyka projektów z jednej strony odzwierciedlała wyjątkowy charakter Instytutu, pozwalający realizować w ramach zespołów przedsięwzięcia multi- i interdyscyplinarne, z drugiej zaś – potwierdzała gotowość i zdolność pracowników do podejmowania aktualnych i ważnych wyzwań naukowych.

Oprócz działalności stricte badawczej Instytut Zachodni realizował także zadania o charakterze analityczno-eksperckim, odpowiadając w ten sposób na zapotrzebowanie różnych środowisk zainteresowanych stosunkami polsko-niemieckimi, problematyką niemcoznawczą i europejską, w tym także na sugestie i zamówienie Ministerstwa Spraw Zagranicznych (m.in. opracowano kilka ekspertyz). Upowszechnianiu wiedzy we wspomnianych obszarach służą publikacje on-line: w mniejszej formie – „Biuletyn Instytutu Zachodniego" (w wersjach polsko- i anglojęzycznej przygotowano łącznie 41 numerów) oraz szerszej – „IZ Policy Paper" (ukazało się 6 numerów). Służono także fa-

chową informacją instytucjom państwowym, administracji samorządowej oraz organizacjom gospodarczym.

Szczegółowy bilans osiągnięć naukowych Instytutu Zachodniego, ujęty w ramach zespołów badawczych, przedstawiono poniżej.

Dowodem uznania dla potencjału naukowego Instytutu Zachodniego był udział jego pracowników w gronie recenzentów prac doktorskich oraz w przewodach habilitacyjnych i profesorskich. Oceniali oni również projekty w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki. Wielu pracowników Instytutu zasiadało w ważnych gremiach naukowych i eksperckich (stowarzyszenia krajowe i międzynarodowe, fundacje, rady naukowe, rady wydawnicze, komisje Polskiej Akademii Nauk oraz zespół Polskiej Komisji Akredytacyjnej).

Obrazu działalności badawczej Instytutu Zachodniego dopełnia aktywność jego pracowników naukowych na polu wymiany międzynarodowej: pracownicy wizytowali inne ośrodki naukowe czy to w ramach kwerend archiwalnych i bibliotecznych, czy pobytów badawczych i studyjnych, zarówno w kraju, jak i za granicą. I tak pracownicy Instytutu przebywali m.in. w Berlinie: DGAP, Staatsbibliothek, Humboldt-Universität, Freie-Universität, Amerika Gedenkbibliothek, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung; w Kilonii: Zentralbibliothek für Wirtschaftswissenschaften Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft; w Norymberdze: Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung; w Bayreuth: Bundesarchiv Lastenausgleicharchiv.

Wyrazem umiejętnego łączenia działalności naukowo-badawczej z ważną i potrzebną aktywnością na polu popularyzacji wiedzy i szeroko pojętego kształcenia politycznego były wystąpienia badaczy z Instytutu Zachodniego w mediach elektronicznych, a także ich wypowiedzi na łamach prasy i czasopism oraz portalach internetowych. Swoje opinie i oceny wydarzeń pracownicy Instytutu Zachodniego prezentowali m.in. w TVP1, TVP2, TVN, CNBC, TVN24, Polsat, Radiu Merkury, Radiu Opole, Radiu Szczecin, Radiu Zet oraz na łamach prasy ogólnokrajowej i lokalnej.

Potwierdzeniem interdyscyplinarnego charakteru Instytutu Zachodniego oraz zdolności jego zespołu badawczego do reagowania na nowe wyzwania naukowe są obecnie realizowane w jednostce projekty i granty, zdobyte w drodze konkursów:

Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej

Kierownik: prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski

Zespół: mgr Ryszarda Formuszewicz, prof. IZ dr hab. Zbigniew Mazur, dr Michał Nowosielski, mgr Marcin Tujdowski,

Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki

Okres realizacji: 2013-2015

Opis projektu:

Stosunki polsko-niemieckie znajdują się na kluczowym etapie rozwoju ze względu na reperkusje kryzysu w strefie euro dla całej UE. Podziały w UE i różne tendencje w zachowaniu Niemiec (ich dążenie do przywództwa w UE, jak i ich pasywność) determinują do pewnego stopnia nową fazę stosunków polsko-niemieckich. Splot problemów w UE w powiązaniu z tymi stosunkami tworzy poważne wyzwanie dla polskiej polityki zagranicznej. Odpowiedzi na pytanie, czy Polska jest przygoto-

wana do sprostania temu wyzwaniu, można poszukiwać np. poprzez krytyczny przegląd polskich interesów w UE i możliwości współpracy z Niemcami w ramach UE. Głównym celem naukowym projektu jest zbadanie poglądów i opinii polskich elit politycznych dotyczących tego, w jakim stopniu zmieniająca się rola Niemiec oddziałuje na wzajemne stosunki w ramach UE oraz w jaki sposób Polska winna na to reagować. Chodzi o przeanalizowanie, ocenę i prognozę gotowości polskich elit politycznych do formułowania strategii współpracy polsko-niemieckiej na określonych płaszczyznach tematycznych w ramach UE (przebudowa instytucjonalna UE i reformy strefy euro; polityka wschodnia UE; Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony; bezpieczeństwo energetyczne UE).

Pakt Trzech. Studium z dziejów niemieckiej „polityki sojuszy" 1939-1941/42
Kierownik: prof. dr hab. Stanisław Żerko
Projekt indywidualny
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2013-2014
Opis projektu:
Celem projektu jest analiza procesu budowania przez Niemcy koalicji wojennej, której symbolem był Pakt Trzech. Przedmiotem zainteresowania będzie polityka Berlina wobec Japonii, Włoch, Finlandii, Rumunii, Węgier, Słowacji, Bułgarii, Jugosławii, także próby pozyskania Hiszpanii i Turcji, sprawa ewentualnego akcesu ZSRR do Paktu Trzech w 1940 r., penetracja Rzeszy na Bliskim i Środkowym Wschodzie oraz niektóre aspekty polityki Niemiec wobec Francji/rządu Vichy. Wszystko to złoży się na studium poświęcone genezie i funkcjonowaniu hitlerowskiej koalicji w pierwszej fazie II wojny światowej.

Tendencje w wykorzystaniu czasu pracy w państwach wysoko rozwiniętych
Kierownik: prof. dr hab. Tomasz Budnikowski
Projekt indywidualny
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2012-2014
Opis projektu:
Celem projektu jest identyfikacja głównych prawidłowości zachodzących w wykorzystaniu czasu pracy w wysoko rozwiniętych gospodarkach w ostatnich dwóch dekadach oraz wpływu, jaki obserwowane zmiany wywierają na tempo i strukturę wzrostu gospodarczego. Problem sam w sobie niezwykle interesujący – tak w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym – nabrał znaczenia w ostatnich latach. Można bowiem sformułować hipotezę, że niekorzystne tendencje demograficzne obserwowane w większości państw OECD, rosnące kłopoty finansowe kas ubezpieczenia społecznego oraz postępująca konkurencja międzynarodowa sprawiły, że coraz częściej podnoszona jest konieczność podwyższenia granicy wieku emerytalnego. Upoważnia to z kolei do wyrażenia przekonania, że wbrew dotychczasowym oczekiwaniom w najbliższych latach możemy mieć do czynienia z wydłużeniem tzw. życiowego czasu pracy.

Współczesne Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w latach 2004-2013
Kierownik: prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski,
Projekt indywidualny
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2011-2013
Opis projektu:
Celem projektu jest zbadanie zaangażowania Niemiec w kształtowanie stosunków polsko-niemieckich pod wpływem zmieniającej się roli międzynarodowej tego państwa w Unii Europejskiej (od 2004 r., tj. wejścia Polski do UE) i w ramach relacji transatlantyckich oraz przemian niemieckiej tożsamości.

Polskie inwestycje bezpośrednie na dojrzałych rynkach Unii Europejskiej. W kierunku teorii ugruntowanej
Kierownik: dr Marta Götz
Projekt indywidualny
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2012-2014
Opis projektu:
Rozpoznanie polskiej przedsiębiorczości w Unii Europejskiej ma ogromne znaczenie poznawcze w kontekście przewidywanego w niedalekiej przyszłości wzrostu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) z Polski. Zgodnie z koncepcją ścieżki rozwoju inwestycyjnego każdy kraj na pewnym etapie ewolucji z biorcy kapitału staje się jego dawcą, wysyła więcej inwestycji, aniżeli przyjmuje. Należy oczekiwać, że wraz z postępującą modernizacją gospodarki i zwiększaniem zakresu uczestnictwa w globalnych powiązaniach czeka to także Polskę. Planowana w ramach projektu diagnoza zachowań i strategii polskich firm inwestujących na bardziej rozwiniętych rynkach powinna przyczynić się do rozwoju badań nad tzw. odwrotnymi przepływami kapitału.

Strategiczne aspekty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku
Kierownik: prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski
Zespół: prof. US dr hab. Jarosław Józef Piątek, dr Joanna Dobrowolska-Polak, dr Radosław Grodzki, dr Ireneusz Jaźwiński, prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski, dr Przemysław Osiewicz, prof. UAM dr hab. Anna Potyrała, prof. UAM dr hab. Jędrzej Skrzypczak, prof. UAM dr hab. Artur Wejkszner
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2011-2013
Opis projektu:
Projekt zakładał kompleksową ocenę i prognozę stanu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku. Badania przewidywały analizę zagrożeń i czynników wpływających na stan bezpieczeństwa Polski oraz elementów kluczowych dla zagwarantowania wysokiego poziomu bezpieczeństwa państwa.
Cele szczegółowe projektu obejmowały:
- przygotowanie kompleksowego raportu wskazującego strategiczne aspekty bezpieczeństwa Polski;

- scharakteryzowanie czynników o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym, wpływających na środowisko bezpieczeństwa Polski;
- zaprezentowanie rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski w XXI wieku;
- wskazanie sposobów przeciwdziałania i eliminacji zagrożeń rzeczywistych i potencjalnych.

Ustalenia poczynione w ramach projektu zyskują wymiar praktyczny, stają się kanwą programu szkoleń skierowanego do przedstawicieli instytucji i organów państwa zajmujących się kwestiami bezpieczeństwa. W efekcie wypracowane wnioski i rekomendacje pozwolą na skuteczne kreowanie bezpieczeństwa Polski w XXI wieku.

Archiwum II Wojny Światowej (1939-1945) Instytutu Zachodniego w Poznaniu

Kierownik: prof. IZ dr hab. Maria Rutowska
Instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Okres realizacji: 2012-2015
Opis projektu:

Instytut Zachodni w Poznaniu dysponuje dużym zbiorem cennych dokumentów na temat II wojny światowej oraz niemieckiej okupacji w Polsce. Dotyczą one wszystkich ważnych obszarów polityki okupanta, także gospodarki i kultury oraz polskiej konspiracji niepodległościowej w latach 1939-1945. Cały zbiór liczy około 4000 teczek oraz 5000 zdjęć, w tym unikatową kolekcję materiałów o zbrodni katyńskiej.

Z zasobów archiwum, wyjątkowych nie tylko w skali Polski, korzysta około 100 osób rocznie. W ostatnich 15 latach na podstawie dokumentów pochodzących z Archiwum wydano kilka tysięcy zaświadczeń osobom poszkodowanym w latach 1939-1945 przez III Rzeszę. Posiadane dokumenty i fotografie udostępniane są Instytutowi Pamięci Narodowej na potrzeby prowadzonych tam śledztw. Materiały pochodzące z Archiwum zamieszczane są w wielu wydawnictwach oraz eksponowane na wielu wystawach organizowanych w kraju i za granicą.

Celem projektu jest digitalizacja oraz częściowe udostępnienie zasobów Archiwum.

Stworzenie bazy tekstowej pamiętników ze zbiorów Instytutu Zachodniego

Kierownik projektu: prof. dr hab. Andrzej Sakson
Instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Okres realizacji: marzec 2013 - luty 2016
Opis projektu:

Celem projektu jest odpowiednie zabezpieczenie pozostających w zasobach Instytutu Zachodniego pamiętników. Instytut, odwołując się do tradycji poznańskiej socjologii, a zwłaszcza studiów nad kulturą inspirowanych myślą Floriana Znanieckiego oraz jego metodologią humanistyczną, przez lata zbierał pamiętniki osadników z Ziem Zachodnich. Zorganizowano wiele konkursów, które pozwoliły na zgromadzenie około 1100 pamiętników. Stały się one postawą licz-

nych studiów, autorstwa np. Zygmunta Dulczewskiego oraz Andrzeja Kwileckiego, opisujących przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich. Od lat zainteresowanie tymi materiałami nie słabnie. Są one interesującą podstawą badawczą dla kulturoznawców, etnologów, historyków oraz socjologów. Niestety ich pełne wykorzystanie jako cennych źródeł informacji nie jest możliwe ze względu na poziom zniszczenia. Biorąc pod uwagę, że większość tekstów to rękopisy, niemożliwe są także pogłębione studia nad nimi z użyciem nowoczesnych technik analizy komputerowej (np. narzędzi analizy jakościowej i semantycznej). Realizacja projektu pozwoli zatem na ponowne udostępnienie tych cennych materiałów.

W poszukiwaniu optymalnej drogi rozwoju – wyzwania stojące przed Polską do 2050 r.

Kierownik: mgr Witold Ostant

Projekt indywidualny

Instytucja finansująca: ze środków finansowych na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich w Instytucie Zachodnim.

Okres realizacji: 2013

Opis projektu:

W ramach projektu przeprowadzono analizę kluczowych problemów stojących przed rządem polskim w dziedzinie polityki energetycznej w perspektywie do 2050 r. Badano m.in. kwestie związane z zewnętrznymi czynnikami rozwoju polskiego sektora energetycznego. Odnoszono się również do wewnętrznych uwarunkowań jego rozwoju, w tym analizą objęto uwarunkowania strukturalne i koniunkturalne, wpływające na takie projekty, jak: budowa siłowni jądrowych, wydobycie gazu łupkowego oraz tworzenie inteligentnych sieci przesyłowych nowej generacji. W ostatniej części analizy przedstawiono perspektywy stworzenia „Narodowego Banku Energii" jako jednej z alternatyw zdobycia środków niezbędnych do przeprowadzenia w polskim sektorze energetycznym zmian w perspektywie do 2050 r.

Polskie inwestycje za granicą a pomoc państwa

Kierownik: dr Marta Götz

Projekt indywidualny

Instytucja finansująca: ze środków finansowych na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich w Instytucie Zachodnim.

Okres realizacji: maj - grudzień 2013

Opis projektu:

Celem projektu jest zarysowanie najważniejszych kwestii związanych z rolą, jaką państwo może i powinno odegrać w procesach internacjonalizacji rodzimych firm. W szczególności chodzi o: umiejscowienie tego wsparcia w ramach szerszych działań będących np. częścią polityki przemysłowej, ogólną rekonstrukcję najważ-

niejszych inicjatyw działających w Polsce w tym zakresie oraz próbę oceny ich efektywności i znaczenia dla potencjalnie zainteresowanych firm.

Polacy i Niemcy wobec przyszłości Unii Europejskiej
Kierownik: prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski
Okres realizacji: lipiec - listopad 2013
Organizatorzy: Instytut Zachodni i Fundacja Konrada Adenauera
Instytucja współpracująca: Fundacja Konrada Adenauera
Opis projektu:

Celem projektu były: krytyczna analiza i ocena poglądów polskiej elity politycznej i nastawienia opinii publicznej wobec przyszłości Unii Europejskiej w kluczowym momencie jej rozwoju oraz wskazanie na możliwości i perspektywy współpracy polsko-niemieckiej w nowej fazie rozwoju UE, m.in. w kontekście wejścia Polski do strefy euro i kształtowania międzynarodowej roli UE (we Wspólnej Polityce Bezpieczeństwa i Obrony oraz w odniesieniu do Europy Wschodniej). W ramach projektu starano się zrealizować merytoryczną dyskusję o przyszłym miejscu Polski w UE i strategicznych celach polskiej polityki europejskiej. Rezultatem projektu stało się opracowanie trzech wydań „Biuletynu Instytutu Zachodniego" i jednego opracowania „IZ Policy Paper", a także przeprowadzenie seminarium pt. P*olskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej* oraz konferencji z udziałem badaczy i ekspertów z Polski i Niemiec *Niemcy i Polska: partnerstwo dla Europy? Polskie i niemieckie wyobrażenia o roli obu państw w Europie*.

Polityka polonijna w praktyce
Kierownik: dr Michał Nowosielski
Zespół: dr Agnieszka Legut, dr Kamila Mazurek-Scholl, dr Anna Fiń, mgr Witold Nowak
Instytucja finansująca: MSZ w ramach „Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2013 r."
Okres realizacji: 2013
Opis projektu:

Zmiany w założeniach oraz sposobie prowadzenia polskiej polityki polonijnej, z jakimi mamy do czynienia w ciągu ostatnich lat, zakładają m.in. redefinicję odbiorców tej polityki. Zamiast tradycyjnie rozumianej Polonii przewiduje się aktywizowanie także tych Polaków mieszkających za granicą, którzy do tej pory nie angażowali się w działalność polonijną. Wynika stąd potrzeba zbadania gotowości Polaków za granicą (w szczególności zaś polskich elit, zajmujących wysokie stanowiska w strukturze krajów przyjmujących) do podjęcia się zadań związanych z realizacją polityki polonijnej, szczególnie zaś promocją Polski oraz prowadzenia *public diplomacy* na jej rzecz. Celem projektu jest poszerzenie wiedzy Polaków mieszkających za granicą i zainteresowanych wsparciem dla promocji Polski i polskości oraz dostarczenie decydentom z obszaru planowania i realizowania polityki polonijnej wiedzy nt. postaw Polaków za granicą wobec założeń nowej polityki polonijnej.

W związku z tak postawionymi celami przeprowadzono badania dotyczące gotowości Polaków mieszkających za granicą do udziału w promocji Polski: wywiady pogłębione oraz ankiety internetowe.

USA – Europa. Wyzwania, trendy, perspektywy

Kierownik: prof. dr hab. Jadwiga Kiwerska

Zespół: dr Marta Götz, dr Radosław Grodzki, prof. dr hab. Bogdan Koszel, prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski, prof. IZ dr hab. Ilona Romiszewska, prof. UAM dr hab. Artur Wejkszner, prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski

Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki

Okres realizacji: 2011-2013

Opis projektu:

Celem naukowym projektu było określenie perspektyw rozwoju i zmian w stosunkach transatlantyckich w najbliższej dekadzie. Autorzy opisali czynniki umożliwiające zarówno dokonanie pozytywnych zmian w tych relacjach, jak i podniesienie ich na wyższy jakościowo poziom. Zdefiniowali warunki takiego funkcjonowania układu transatlantyckiego, który usatysfakcjonuje obie strony i przyczyni się do osiągnięcia zakładanych celów, zabezpieczenia różnorodnych interesów oraz podołania wyzwaniom. Starali się też wyartykułować ewentualne przeszkody i problemy komplikujące relacje między Stanami Zjednoczonymi a Europą (UE). Zarysowali pola konfliktów i płaszczyzny współpracy dla obu stron w najbliższej przyszłości.

Przedmiotem analizy były następujące zagadnienia:

- działania globalne USA,
- polityka zewnętrzna UE,
- przemiany instytucjonalne UE,
- współpraca w zakresie bezpieczeństwa,
- aspekty gospodarcze w stosunkach USA-EU.

Projekt miał charakter interdyscyplinarny; prace prowadzone były z dwóch perspektyw badawczych: ocena zjawisk dokonywana była z punktu widzenia Stanów Zjednoczonych i ich interesów oraz uwzględniano europejskie widzenie problemów i zjawisk.

Polacy w Niemczech. Aspekty społeczne, polityczne, ekonomiczne i prawne

Kierownik: dr Michał Nowosielski

Zespół: dr Piotr Cichocki, dr Marta Götz, dr Piotr Kubiak, prof. dr hab. Andrzej Sakson, prof. UAM dr hab. Jędrzej Skrzypczak, mgr Marcin Tujdowski, Dorota Kot, Malwina Koczor

Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki

Okres realizacji: 2010-2013

Opis projektu:

Celem projektu było przedstawienie kompleksowego obrazu sytuacji Polaków i osób polskojęzycznych w Republice Federalnej Niemiec. Projekt uwzględniał zarówno diagnozę społeczno-ekonomicznej sytuacji społeczności polskiej, jak również analizę polityczno-prawnego jej statusu w perspektywie historycznej. Realizacja tych celów poznawczych zmierzała do sformułowania praktycznych założeń

polityki organizacyjnego wsparcia działalności Polonii w RFN przez instytucje państwa polskiego.

Projekt polegał na dokonaniu wyczerpującego opisu sytuacji Polaków zamieszkujących państwo niemieckie. Wyróżniono sześć zagadnień badawczych:

- ogólna charakterystyka Polaków w Niemczech,
- migracja z Polski do Niemiec po 2004 r.,
- polityka RFN wobec Polaków w Niemczech,
- polityka RP wobec Polaków w Niemczech,
- reprezentacja Polaków w Niemczech,
- Polacy w niemieckiej sferze publicznej.

Polityka międzynarodowych działań humanitarnych

Kierownik: dr Joanna Dobrowolska-Polak

Projekt indywidualny

Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki

Okres realizacji: 2010-2013

Opis projektu:

Projekt badawczy dotyczył problemu upolitycznia pomocy humanitarnej. W polityce zagranicznej państw, gdzie zasady moralne ustępują żywotnym interesom narodowym, konfrontacja pomiędzy humanitarnymi zasadami postępowania (których immanentną cechą jest przekazywanie wsparcia bliźniemu) a optymalizacją własnych interesów prowadzi do charakterystycznych zjawisk: selektywnego humanitaryzmu, skutkującego podwójnymi standardami oceny podobnych sytuacji, oraz wykorzystywania efektów działań prowadzonych „z potrzeby serca" do budowy pozytywnego wizerunku państwa-donatora i tworzenia pozytywnego klimatu dla innych istotnych działań. Oba zjawiska odzwierciedlają polityczną instrumentalizację pomocy humanitarnej. Podstawowy problem badawczy krył się w pytaniu: jaki jest rzeczywisty zakres, mechanizmy oraz efekty upolitycznienia pomocy humanitarnej i w jakim stopniu udzielanie pomocy humanitarnej pełni funkcję utylitarną wobec żywotnych interesów narodowych państw.

Przedmiotem badań założonych w projekcie były:

- polityki humanitarne największych państw-donatorów ostatniej dekady (USA, Wielkiej Brytanii, Japonii, Szwecji, Holandii, Norwegii, Niemiec, Kanady, Arabii Saudyjskiej, Szwajcarii – wg OCHA FTS lata 2000-2009 oraz Unii Europejskiej;
- strategie działania społeczności humanitarnej;
- działanie CERF;
- działanie międzynarodowych centrów koordynujących przekazywanie pomocy humanitarnej (OCHA i ECHO).

Literatura zjednoczonych Niemiec a tożsamość kulturowa i narodowa

Kierownik: prof. dr hab. Hubert Orłowski

Zespół: prof. dr hab. Czesław Karolak, dr hab. Sławomir Piontek, prof. IZ dr hab. Maria Tomczak, dr Maria Wagińska-Marzec, dr hab. Monika Wolting

Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki

Okres realizacji: 2011-2013

Opis projektu:

U podstaw projektu legło założenie, iż również szeroko pojęta literatura oraz współtworzący ją autorzy i instytucje potrafią udzielić odpowiedzi, czy i jak głęboko w „Republice Berlińskiej" ukształtowało się nowe poczucie wspólnoty narodowej i kulturowej.

Poszczególni członkowie zespołu weryfikowali/falsyfikowali żywotność wymienionych zjawisk na podstawie zróżnicowanych korpusów źródeł/tekstów i fenomenów. Niektóre z nich to: a) „archiwizacja literatury" (archiwa: Wolfenbüttel, Halle, Marbach, Frankfurt nad Menem, Berlin) i mechanizmy rynku antykwaryczno-księgarskiego jako nowoczesne działania komunikacyjne; b) obecność dyskursu deprywacyjnego (zmiana paradygmatu tożsamościowego w stronę społeczeństwa ofiar) w niemieckiej literaturze po zjednoczeniu jako kolejny probierz „wzmożenia narodowego"; c) konflikt między „kulturą wiodącą" a wielokulturowością niemiecką jako główny dyskurs w projektach i debatach u progu XXI wieku; d) spór o hierarchię wyższości moralno-ideologicznej na osi „Ossi"-„Wessi" w niemieckiej literaturze po zjednoczeniu.

REALIZACJA ZADAŃ BADAWCZYCH

1. Dzieje najnowsze Niemiec

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Redakcja monografii

Hubert Orłowski:

redakcja serii Poznańska Biblioteka Niemiecka, tom 36: Konrad H. Jarausch, *Po Hitlerze. Powrót Niemców do cywilizowanego świata 1945-1995*, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2013, 523 ss.

Artykuły w monografiach

Hubert Orłowski:

Auch eine Vermessung der Welt? – Samuel Gottlieb Walds, Topographische Übersicht des Verwaltungs-Bezirks der Königlichen Preussischen Regierung zu Königsberg in Preussen, w: *Landschaften – Gärten – Literaturen. Festschrift für Hubertus Fischer*, (hrsg.) I. von der Lachim Wolschke-Bulmahn, AVM Edition, München 2013, s. 229-237.

Stanisław Żerko:

Śladami Mistrza, w: *Jedyny sojusznik Hitlera. Słowacja jako satelita Niemiec w 1939 r.* (red.) S. Sierpowski, Instytut Historii UAM, Poznań 2013, s. 195-208.

Złożone do druku

Stanisław Żerko:

Ilustrowany leksykon II Wojny Światowej, dla Wydawnictwa Nauka i Innowacje, 602 ss.

2. KONFERENCJE

Referaty na konferencji

Stanisław Żerko:

udział w panelu dyskusyjnym podczas dyskusji nad tomem *Słowacja i kwestia słowacka w polskich i węgierskich dokumentach dyplomatycznych 1938-1939*, organizator: Ośrodek Studiów Wschodnich, Instytut Słowacki, Czeskie Centrum, Węgierski Instytut Kultury, 29.11.2013,Warszawa.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty indywidualne

Pakt Trzech. Niemiecka „polityka sojuszy" 1939-1941/42, kierownik: Stanisław Żerko, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2012-2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

1. MEDIA

Stanisław Żerko:

Dojście Hitlera do władzy przyjęte w Polsce z niechęcią, wywiad, Polska Agencja Prasowa, 30.01.2013.

Sprawa Hansa Krügera, „Temat Szczecinecki" 24.10.2013.

Triumf i upadek Ribbentropa, „Historia Do Rzeczy" 2.09.2013.

Nazistowska oferta, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

Cud gospodarczy Hitlera, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

Samochód dla ludu, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

Paladyni Trzeciej Rzeszy, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

Przyjaciele i wrogowie, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

Skok w przepaść, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

Kapitulacja i nowy początek, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

Wśród książek o Trzeciej Rzeszy, Trzecia Rzesza 1933-1945, „Pomocnik Historyczny" – wydanie specjalne tygodnika „Polityka" 2013, nr 5.

2. Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Tomasz Budnikowski :

Labour Markets of Highly Developed Countries at the Beginning of the 21st Century, „Przegląd Zachodni" 2013, nr II, s. 227-248.

Tomasz Budnikowski, Marta Götz:

Reorientacja polityki zagranicznej RFN. Fragmenty ekspertyzy dla MSZ. Wpływ reform liberalizacyjnych zapoczątkowanych Agendą 2010 na obecną kondycję gospodarczą Niemiec i ich perspektywy rozwojowe, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 2, s. 3-11.

Natalia Jackowska:

Rocznik Katedry Badań Niemcoznawczych Uniwersytetu Łódzkiego Niemcy - Austria - Szwajcaria, Łódź, tom I: 2006, 298 ss.; tom II: 2007, 475 ss.; tom III: 2008, 510 ss., tom IV: 2010, 293 ss.; tom V: 2012, 289 ss. (recenzja), „Przegląd Zachodni" 2013, nr 2, s. 291-294.

Maria Tomczak:

Germany and External Terrorism, „Przegląd Zachodni" 2013, nr II, s. 157-168.

Maria Wagińska-Marzec:

Kultura według planu? Wokół strategii niemieckiej polityki kulturalnej (sprawozdanie), „Przegląd Zachodni" 2013, nr 4, s. 261-267.

Monografie

Joanna Dobrowolska-Polak, Natalia Jackowska, Michał Nowosielski, Marcin Tujdowski:

Niemcy po zjednoczeniu. Społeczeństwo - wielokulturowość - religie, Instytut Zachodni, Poznań 2013, 257 ss.

Zbigniew Mazur, Hubert Orłowski, Maria Wagińska-Marzec:

Kultura zjednoczonych Niemiec. Wybrane problemy, Instytut Zachodni, Poznań 2013, 353 ss.

Redakcja monografii

Andrzej Sakson:

Społeczeństwo wieloetniczne w Niemczech, Wydawnictwo GAJT, Wrocław 2012, 91 ss.

Artykuły w monografiach

Natalia Jackowska:

Współczesne ruchy kontestacyjne w Kościele katolickim Austrii i RFN, w: *Polityka - kultura - społeczeństwo. Niemcy, Austria, Szwajcaria w pierwszej dekadzie XXI wieku*, (red.) E. Kuczyński, M. Tomczyk, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 306-326.

Piotr Kubiak:

Przemiany w obrębie niemieckiego systemu partyjnego po 2009 roku, w: *Polityka - kultura - społeczeństwo. Niemcy, Austria, Szwajcaria w pierwszej dekadzie XXI wieku*, (red.) E. Kuczyński, M. Tomczyk, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 46-65.

W cieniu wielkiej koalicji. SPD w latach 2005-2009, w: *Niemiecka scena polityczna 2009-2013. Aktorzy, zagadnienia i wyzwania*, (red.) A. Kruk, M. Sus, Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2013, s. 55-65.

Utrzymać dotychczasowy kurs. Partie chadeckie przed wyborami do Bundestagu, w: *Niemiecka scena polityczna 2009-2013. Aktorzy, zagadnienia i wyzwania*, (red.) A. Kruk, M. Sus, Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2013, s. 83-102.

Hubert Orłowski:

Vom Tunnelblick und dessen Folgen für die detektivische Vermessung germanistischer Welten, w: *Identitäten und kulturelles Gedächtnis*, (hrsg.) M. Hałub, Neisse Verlag, Wrocław-Dresden 2013, s. 77-95.

Konrad H. Jarausch. Nota biograficzna, w: Konrad H. Jarausch, *Po Hitlerze. Powrót Niemców do cywilizowanego świata 1945-1995*, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2013, s. 497-501.

Ein Polyhistor zweifelt. Reinhart Koselleck und die Hierarchie der Toten, w: *Repräsentationen des Ethischen. Festschrift für Joanna Jabłkowska*, Peter Lang, Frankfurt am Main, Bern, Bruxelles 2013, s. 357-363.

Złożone do druku

Maria Wagińska-Marzec:

Dyskurs „Ossi"-„Wessi" w świetle krytyki literackiej, do: *Literatura zjednoczonych Niemiec a tożsamość kulturowa i narodowa*, (red.) H. Orłowski, 48 ss.

Pisarze wschodnioniemieccy po przełomie, do „Przeglądu Zachodniego" 37 ss.

2. KONFERENCJE

Organizacja konferencji

Konferencja: *Niemcy przed wyborami parlamentarnymi do Bundestagu. Programy - Kampanie - Prognozy*, organizator: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Fakultät der Universität Potsdam, Poznań 13.06.2013.

Referaty na konferencji

Tomasz Budnikowski:

Skuteczność pracy skróconej w okresie kryzysu 2008- 010, referat na konferencji: *Rynek pracy i polityka społeczna w XXI wieku. Aspekty makroekonomiczne i regionalne*, organizator: Wydział Ekonomii Uniwersytet w Białymstoku, Supraśl 21-23.05.2013.

Niemiecki rynek pracy w okresie kryzysu gospodarczego 2008-2010, referat na konferencji: *Nowe zjawiska w gospodarce Niemiec i polsko-niemieckich stosunkach gospodarczych*, organizator: Zakład Badań nad Gospodarką Niemiecką Szkoły Głównej Handlowej, Polsko-Niemieckie Forum Akademickie, Warszawa 21.10.2013.

Piotr Kalka:

Prace badawcze i rozwojowe w gospodarce Niemiec, referat na konferencji: *Nowe zjawiska w gospodarce Niemiec i polsko-niemieckich stosunkach gospodarczych*, organizator: Zakład Badań nad Gospodarką Niemiecką Szkoły Głównej Handlowej, Polsko-Niemieckie Forum Akademickie, Warszawa 21.10.2013.

Piotr Kubiak:

CDU/CSU, referat na konferencji: *Niemcy przed wyborami parlamentarnymi do Bundestagu. Programy – Kampanie – Prognozy*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Fakultät der Universität Potsdam, Poznań 13.06.2013.

Angela Merkel i modernizacja CDU (po roku 2000), referat na konferencji: *II Zjazd Niemcoznawców*, organizator: Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 21-23.11.2013.

Andrzej Sakson:

Teoria multikulturalizmu w Niemczech, referat na konferencji: *II Zjazd Niemcoznawców*, organizator: Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 21-23.11.2013.

przewodniczenie sesji pt. *Polityka multikulturalizmu w Niemczech* na konferencji *II Zjazd Niemcoznawców*, organizator: Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 21-23.11.2013.

Marcin Tujdowski:

Partie ekstremistyczne, referat na konferencji: *Niemcy przed wyborami parlamentarnymi do Bundestagu. Programy – Kampanie – Prognozy*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Fakultät der Universität Potsdam, Poznań 13.06.2013.

Prawicowy ekstremizm – gracz polityczny czy nowy ruch społeczny? Wnioski i perspektywy, referat na konferencji: *II Zjazd Niemcoznawców*, organizator: Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 21-23.11.2013.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty zbiorowe

Literatura zjednoczonych Niemiec a tożsamość kulturowa i narodowa, kierownik: Hubert Orłowski, zespół: Włodzimierz Bialik, Sławomir Piontek, Maria Wagińska-Marzec, Maria Tomczak, Monika Wolting, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2011-2013.

Projekty indywidualne

Tendencje zmian w wykorzystaniu czasu pracy w państwach wysoko rozwiniętych, kierownik: Tomasz Budnikowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2011-2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

1. EKSPERTYZY

Tomasz Budnikowski, Marta Götz:

Agenda 2010 a kondycja gospodarki niemieckiej, ekspertyza dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych, 13 ss.

Michał Nowosielski, Marcin Tujdowski:

Demografia a struktura społeczna RFN, ekspertyza dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych, 9 ss.

2. BIULETYNY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Tomasz Budnikowski:

Rola instytucji płacy minimalnej w powyborczych rozmowach koalicyjnych w RFN, „Biuletyn IZ" 147/2013, 4 ss.

Role of the minimum wage in post-electoral coalition talks in Germany, „Biuletyn IZ" 147/2013, 4 ss.

Marta Götz:

Makroekonomiczna kondycja Niemiec – względna stabilność w okresie niepewności, „Biuletyn IZ" 117/2013, 6 ss.

Natalia Jackowska:

Abdykacja papieża w opiniach niemieckich komentatorów, „Biuletyn IZ" 120/2013, 6 ss.

Piotr Kubiak:

Nowy rząd w Dolnej Saksonii. Komentarz po wyborach krajowych z 20.01.2013 r., „Biuletyn IZ" 123/2013, 5 ss.

Alternatywa dla Niemiec (AfD) – nowa siła na niemieckiej scenie politycznej? „Biuletyn IZ" 127/2013, 5 ss.

Będzie nowa koalicja. Niemiecka scena polityczna po wyborach do Bundestagu z 22 września 2013 r., „Biuletyn IZ" 140/2013, 7 ss.

O krok od wielkiej koalicji. Umowa koalicyjna CDU/CSU-SPD podpisana, „Biuletyn IZ" 149/2013, 6 ss.

Maria Wagińska-Marzec:

Wagner oczyma współczesnych twórców, „Biuletyn IZ" 115/2013, 5 ss.

Debata o kulturze – 7. Federalny Kongres Kultury, „Biuletyn IZ" 132/2013, 5 ss.

3. IZ POLICY PAPERS

Piotr Cichocki, Piotr Kubiak:

Dynamika niemieckiej opinii publicznej. Pozycja partii politycznych na podstawie sondaży i wyników wyborów do parlamentów krajowych (2011-2012), „IZ Policy Pepers" 2013, nr 9, 58 ss.

4. MEDIA

Tomasz Budnikowski:

Wydłużenie okresu rozliczeniowego, „Rzeczpospolita" 17.01.2013.

wypowiedź dla TVN CNBC na temat przewidywanych wyników wyborów parlamentarnych w Niemczech w kontekście wyborów do parlamentu krajowego w Dolnej Saksonii, 01.2013.

wypowiedź dla TVN CNBC na temat kształtowania się koalicji rządowej po wyborach do Bundestagu, 11.2013.

wypowiedź dla TVN CNBC na temat znaczenia płacy minimalnej dla gospodarki niemieckiej w kontekście zamierzeń nowej koalicji rządowej, 12.2013.

Krzysztof Malinowski:

wypowiedź dla Radia Szczecin na temat wyborów do Bundestagu, 24.09.2013.

Michał Nowosielski:

wypowiedź dla TVP na temat wyborczego triumfu partii Angeli Merkel, 09.2013.

wypowiedź dla Faktów TVN na temat procesu byłego prezydenta Niemiec Christiana Wulffa, 11.2013.

wypowiedź dla TVN na temat umowy koalicyjnej CDU/CSU z SPD, 11.2013.

wypowiedź dla Radia Zet na temat umowy koalicyjnej CDU/CSU z SPD, 11.2013.

5. INNE

Marcin Tujdowski:

Alternatywne ruchy prawicowe w wyborach do Bundestagu, „Biuletyn niemiecki" CSM nr 40/2013.

3. Rola Niemiec na arenie międzynarodowej

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Krzysztof Malinowski:

Przywódcza rola Niemiec w Europie i świecie w niemieckim dyskursie naukowym, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 2, s. 27-51.

Ilona Romiszewska, Krzysztof Malinowski:

Europa - najważniejszy obszar aktywności handlowo-inwestycyjnej Niemiec?„Przegląd Zachodni" 2013, nr 2, s. 11-25.

Redakcja czasopisma

Hanka Dmochowska:

„Przegląd Zachodni" 2013, nr 2 – *Rola Niemiec w świecie*.

Złożone do druku

Ilona Romiszewska:

Handel zagraniczny i bezpośrednie inwestycje zagraniczne Niemiec: tendencje po 2007 r. (ze szczególnym uwzględnieniem państw azjatyckich, do: *Nowe zjawiska gospodarcze Niemiec*, Warszawa, SGH, 12 ss.

2. KONFERENCJE

Organizacja konferencji

Rola Niemiec w Unii Europejskiej i świecie, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 3.06.2013.

Referaty na konferencji

Marta Götz:

Dominujące wątki niemieckiego dyskursu o kryzysie i przyszłości strefy euro. Źródła, rozwiązania i wyzwania - kryzys w strefie euro z perspektywy RFN, referat na konferencji: *Nowe zjawiska w gospodarce Niemiec i polsko-niemieckich stosunkach gospodarczych*, organizatorzy: Zakład Badań nad Gospodarką Niemiecką Szkoły Głównej Handlowej, Polsko-Niemieckie Forum Akademickie, Warszawa 21.10.2013.

Jadwiga Kiwerska:

Stany Zjednoczone wobec międzynarodowej roli Niemiec, referat na konferencji: *Rola Niemiec w Unii Europejskiej i świecie*, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 3.06.2013.

Wybory do Bundestagu z perspektywy Stanów Zjednoczonych, referat na konferencji: *Niemcy przed wyborami parlamentarnymi do Bundestagu. Programy - Kampanie - Pro-*

gnozy, organizatorzy: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Fakultät der Universität Potsdam, Poznań 13.06.2013.

Krzysztof Malinowski:

przewodniczenie sesji pt. *Mocarstwa globalne i „wschodzące" wobec międzynarodowej roli Niemiec* podczas konferencji: *Rola Niemiec w Unii Europejskiej i świecie*, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 4.06.2013.

Ilona Romiszewska:

Chiny wobec międzynarodowej roli Niemiec, referat na konferencji: *Rola Niemiec w Unii Europejskiej i w świecie,* organizator: Instytut Zachodni, Poznań 3.06.2013.

Handel zagraniczny i bezpośrednie inwestycje zagraniczne Niemiec: tendencje po 2007 r. (ze szczególnym uwzględnieniem państw azjatyckich), referat na konferencji: *Nowe zjawiska w gospodarce Niemiec i polsko-niemieckich stosunkach gospodarczych,* organizatorzy: Zakład Badań nad Gospodarką Niemiecką Szkoły Głównej Handlowej, Polsko-Niemieckie Forum Akademickie, Warszawa 21.10.2013.

Stanisław Żerko:

Mocarstwa globalne i wschodzące wobec międzynarodowej roli Niemiec – Rosja, referat na konferencji: *Rola Niemiec w Unii Europejskiej i w świecie*, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 3.06.2013.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty indywidualne

Współczesne Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w latach 2004-2013, kierownik: Krzysztof Malinowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2012-2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

1. EKSPERTYZY

Krzysztof Malinowski, Ilona Romiszewska:

Reorientacja stosunków gospodarczych z zagranicą a polityka zagraniczna Niemiec, ekspertyza dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych, 22 ss.

2. BIULETYNY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Jadwiga Kiwerska:

Amerykanie o roli Niemiec na arenie międzynarodowej, „Biuletyn IZ" 130/2013, 7 ss.

4. Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość – perspektywy

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Marta Götz:

Metoda teorii ugruntowanej w badaniach polskich inwestycji zagranicznych, „Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie" 2013, nr 1, s. 69-74.

Exploring Foreign Direct Investment from Poland Using Grounded Theory Method, „Oeconomia Copernicana" 2013, nr 2, s. 73-96.

Natalia Jackowska:

„Polityczne resztówki"? Biografie jako czynnik kształtowania stanowiska katolickich środowisk opiniotwórczych wobec Niemiec w okresie Polski Ludowej, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis" 2013/129, s. 56-72.

Rok 1989 i lata następne. Tadeusz Mazowiecki o polityce i powinnościach (recenzja), „Przegląd Zachodni" 2013, nr 2, s. 311-317.

Piotr Kalka:

Pozycja RFN i Polski w zakresie prac badawczych i rozwojowych na początku XXI wieku, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 2, s. 117-130.

Jadwiga Kiwerska:

W. Bartoszewski, Pisma wybrane, tom 6: *2002-2012*, Universitatis 2012 (recenzja), „Przegląd Zachodni" 2013, nr 4, s. 189-199.

Krzysztof Malinowski:

Poland and Germany in the European Union: Cooperation Opportunities and Barriers, „Przegląd Zachodni" 2013, nr I, s. 85-98.

Okres wyjątkowy w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa RFN (w związku z książką Krzysztofa Miszczaka, Polityka zagraniczna, bezpieczeństwa i obrony koalicji rządowej SPD-Sojusz90/Zieloni w okresie 1998-2005), „Sprawy Międzynarodowe" 2013, nr 2, s. 120-125.

Hubert Orłowski:

Professor Marian Szyrocki als Gutachter im Ehrenpromotionsverfahren für Günter Grass an der Adam-Mickiewicz-Universität im Jahre 1990, „Orbis Linguarum" 2012/38, s. 25-27.

Ein feines Netz. Polnische Wirtschaft - ein Diskurs (in) der deutsch-polnischen Beziehungsgeschichte, „Historie. Jahrbuch des Zentrums für Historische Forschung der PAN" 2012/2013/6, s. 237-247.

Andrzej Sakson:

Abwarten im Ausland: Polnische Arbeitsmigration im Schatten der EU-Krise, „WeltTrends" 2013, nr 88, s. 18-22.

Redakcja monografii

Andrzej Sakson:

Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne, Instytut Zachodni, Poznań 2013, 264 ss.

Artykuły w monografiach

Piotr Kubiak:

Ewolucja niemieckiej polityki historycznej i jej wpływ na stosunki z Polską (1990-2010), w: *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne*, (red.) A. Sakson, Instytut Zachodni, Poznań 2013, s. 75-108.

Natalia Jackowska:

Spełnione proroctwo Soboru? Orędzie biskupów z 1965 roku i geneza kościelnych inicjatyw pojednania polsko-niemieckiego, w: *Studia soborowe. Historia i nauczanie Vaticanum II*, (red.) M. Białkowski, Oficyna Wydawnicza FINNA, Toruń 2013, s. 235-256.

Etos obywatelski w relacjach polsko-niemieckich - doświadczenia i zadania, w: *Edukacja i społeczeństwo obywatelskie - perspektywa interdyscyplinarna*, (red.) M. Kamińska, L. Tomaszewska, Wydawnictwo PWSZ w Płocku, Płock 2013, s. 80-98.

Hubert Orłowski:

Der Namen viele…Stereotype der langen Dauer und Erinnerungsorte, w: *Deutsch-polnische Erinnerungsorte*, Band 4: *Reflexionen*, (hrsg.) H.H. Hahn, R. Traba, Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn 2013, s. 107-121.

Niejedno ma imię… Stereotypy długiego trwania a miejsca pamięci, w: *Polsko-niemieckie miejsca pamięci*, t. 4: *Refleksje metodologiczne*, (hrsg.) R. Traba, H.H. Hahn, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2013, s. 101-112.

Witold Ostant:

Przygraniczna współpraca polsko-niemiecka na poziomie samorządów, miast partnerskich i euroregionów, w: *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne*, (red.) A. Sakson, Instytut Zachodni, Poznań 2013, s. 227-263.

Maria Rutowska:

Problem restytucji dóbr kultury w stosunkach polsko-niemieckich po 1990 r., w: *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne*, (red.) A. Sakson, Instytut Zachodni, Poznań 2013, s. 109-138.

Andrzej Sakson:

Stereotyp Polski i Polaków w Niemczech, w: *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne*, (red.) A. Sakson, Instytut Zachodni, Poznań 2013, s. 11-73.

Wstęp do pracy zbiorowej, w: *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne*, (red.) A. Sakson, Instytut Zachodni, Poznań 2013, s. 7-9.

Marcin Tujdowski:

Ekspansja niemieckich koncernów medialnych w Polsce po 1990 roku, w: *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne*, (red.) A. Sakson, Wydawnictwo Instytutu Zachodniego, Poznań 2013, s. 197-225.

Maria Wagińska-Marzec:

Formy i płaszczyzny polsko-niemieckiego dialogu kulturalnego (1990-2010), w: *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne*, (red.) A. Sakson, Instytut Zachodni, Poznań 2013, s. 139-195.

2. KONFERENCJE

Organizacja konferencji

seminarium: *Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów*, organizator: Instytut Zachodni, Warszawa 9.12.2013.

konferencja: *Niemcy i Polska: partnerstwo dla Europy? Polskie i niemieckie wyobrażenia o roli obu państw w Europie*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, Poznań 29.11.2013.

seminarium: *Polskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, Poznań 25.09.2013.

Referaty na konferencji

Tomasz Budnikowski:

Rola podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju gospodarczym Polski, referat na konferencji: *Rozwój Wielkopolski po 2013 roku. Współpraca międzynarodowa samorządów i organizacji pozarządowych – bariery i możliwości*, organizator: Ośrodek Debaty Międzynarodowej, Poznań 23.10.2013.

Natalia Jackowska:

„Radość i nadzieja, smutek i trwoga" – Sobór Watykański II a społeczna rola Kościoła w okresie Polski Ludowej, referat na konferencji: *Sensus Catholicus. Katolicy świeccy w Polsce Ludowej. Postawy – aktywność – myśl*, organizator: Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 24-25.05.2013.

Krzysztof Skubiszewski – współautor zmian w polskiej polityce wobec Niemiec, referat na konferencji: *Między Rosją a Niemcami. Dyplomacja środkowoeuropejska w XX wieku*, organizator: Katedra Historii Dyplomacji Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 20-21.06.2013.

Parlament Europejski jako forum współpracy polsko-niemieckiej, referat na konferencji: *Niemcy, Austria, Szwajcaria na arenie międzynarodowej: polityka – kultura – gospodarka*, organizator: Katedra Badań Niemcoznawczych, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 25-26.10.2013.

Nie tylko przebaczenie... Etyka w polityce z perspektywy półwiecza Soboru, referat podczas prezentacji tomu *Studia soborowe. Historia i nauczanie Vaticanum II*, (red.) M. Białkowski, Toruń 23.10.2013.

Jadwiga Kiwerska:

przewodniczenie sesji pt. *Polskie opinie i rekomendacje w sprawie stosunków z Niemcami w UE*, na konferencji: *Polskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, Poznań 25.09.2013.

Krzysztof Malinowski:

udział w panelu dyskusyjnym pt. *Polskie opinie i rekomendacje w sprawie stosunków z Niemcami w UE,* na konferencji: *Polskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, Poznań 25.09.2013.

przewodniczenie sesji pt. *Polskie elity o roli Polski w UE,* na konferencji: *Polskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, Poznań 25.09.2013.

Zbigniew Mazur:

Dyskurs o roli Polski w Europie, referat na konferencji: *Niemcy i Polska: partnerstwo dla Europy? Polskie i niemieckie wyobrażenia o roli obu państw w Europie*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, 29.11.2013, Poznań.

Polskie elity polityczne o roli Polski w Europie, referat na konferencji: *Polskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, Poznań 25.09.2013.

Michał Nowosielski:

Disenchanting Polish diaspora policy? referat na konferencji: *Diaspora Engagement - State and Civil Approaches*, organizator: Research Institute for Hungarian Communities Abroad, Budapeszt 25-26.09.2013.

Wolontariat w organizacjach imigranckich. Przykład polskich organizacji w Niemczech, referat na konferencji: *XV Ogólnopolski Zjazd Socjologiczny*, organizator: Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Szczecin 11-14.09.2013.

Zalecenia i rekomendacje, referat na konferencji: *Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów,* organizator: Instytut Zachodni, Warszawa 9.12.2013.

udział w panelu dyskusyjnym pt. *Nowa emigracja polska – przemiany instytucjonalne i relacje między Polonią a państwem polskim,* na konferencji: *Polscy migranci w Europie*, organizatorzy: Instytut Europeistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Komitet Badań nad Migracjami PAN, Kraków 28-29.11.2013.

przewodniczenie panelowi dyskusyjnemu podczas konferencji: *Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów*, organizator: Instytut Zachodni, Warszawa 9.12.2013.

Witold Ostant:

W poszukiwaniu polskiej „Wunderwaffe" - „Platforma oburzonych" a kwestia jednoman-

datowych okręgów wyborczych, referat na konferencji: *Ewolucja systemu politycznego w nowych państwach członkowskich Unii Europejskiej*, organizatorzy: Collegium Polonicum, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Słubice 15-16.05.2013.

Andrzej Sakson:

Stereotypy na pograniczu polsko-niemieckim, referat na konferencji: *Ziemia Lubuska - pamięć, tożsamość, krajobraz kulturowy regionu tworzącego się*, organizatorzt: PTH, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 13.12.2013.

Marcin Tujdowski:

Migrationsbewegungen und demographische Faktoren in deutschen und polnischen Ballungs- und Grenzräumen, referat na konferencji: *Przemiany demograficzne w Polsce i w Niemczech. Historia, powiązania i nowe perspektywy badawcze*, organizator: Uniwersytet Viadrina, Frankfurt nad Odrą 23-24.10.2013.

Stanisław Żerko:

Rola Polski w UE w polskich debatach publicystycznych, referat na konferencji: *Polskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera, Poznań 25.09.2013.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty zbiorowe

Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej, kierownik: Krzysztof Malinowski, zespół: Ryszarda Formuszewicz, Michał Nowosielski, Zbigniew Mazur, Marcin Tujdowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2013-2015.

Polacy w Niemczech. Aspekty społeczne, polityczne, ekonomiczne i prawne, kierownik: Michał Nowosielski, zespół: Piotr Cichocki, Marta Götz, Dorota Kot, Malwina Koczor, Piotr Kubiak, Andrzej Sakson, Jędrzej Skrzypczak, Marcin Tujdowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2010-2013.

Polityka polonijna w praktyce, kierownik: Michał Nowosielski, zespół: Anna Fiń, Agnieszka Legut, Witold Nowak, Kamila Schöll-Mazurek, instytucja finansująca: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, okres realizacji: 2013.

Polacy i Niemcy wobec przyszłości Unii Europejskiej, kierownik: Krzysztof Malinowski, zespół: Marta Götz, Zbigniew Mazur, Stanisław Żerko, instytucja współpracująca: Fundacja Konrada Adenauera, okres realizacji: 2013.

Projekty indywidualne

W poszukiwaniu optymalnej drogi rozwoju - wyzwania stojące przed Polską do 2050 r., kierownik: Witold Ostant, instytucja finansująca: Instytut Zachodni w ramach konkursu na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich w Instytucie Zachodnim, okres realizacji: 2013.

Polskie inwestycje bezpośrednie na dojrzałych rynkach Unii Europejskiej. W kierunku teorii ugruntowanej, kierownik Marta Götz, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2012-2014.

Polskie inwestycje za granicą a pomoc państwa, kierownik Marta Götz, instytucja finansująca: Instytut Zachodni w ramach konkursu na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich w Instytucie Zachodnim, okres realizacji: 2013.

Deutsch – Polnische Geschichte 1945-2004, udział w projekcie: Krzysztof Malinowski, organizator: Deutsches-Polen-Institut, Darmstadt, okres realizacji: 2010-2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

1. EKSPERTYZY

Anna Fiń, Agnieszka Legut, Witold Nowak, Michał Nowosielski, Kamila Schöll-Mazurek:

Opinie i postawy Polonii i Polaków mieszkających za granicą wobec polityki polonijnej, ekspertyza dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych, 19 ss.

Marta Götz:

Potencjalne wsparcie państwa w procesie ekspansji zagranicznej polskich firm na rynkach Europy Zachodniej, ekspertyza dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych, 24 ss.

Natalia Jackowska:

Opinia dotycząca poselskiego projektu uchwały w sprawie uczczenia pamięci księdza Stanisława Streicha w 75. rocznicę śmierci (druk nr 1154), Kancelaria Sejmu RP, Biuro Analiz Sejmowych, 8 ss.

2. BIULETYNY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Anna Fiń, Agnieszka Legut, Witold Nowak, Michał Nowosielski, Kamila Schöll-Mazurek:

Opinie i postawy Polonii i Polaków mieszkających za granicą wobec polityki polonijnej, „Biuletyn IZ" 148/2013, 10 ss.

Views and Attitudes of the Polish Community and Poles Living Abroad on the Policy Towards Polish Expatriate Communities, „Biuletyn IZ" 148/2013, 10 ss.

Marta Götz:

Polskie inwestycje za granicą - pomoc państwa? „Biuletyn IZ" 134/2013, 10 ss.

Polish Foreign Investment – State Aid? „Biuletyn IZ" 134/2013, 9 ss.

Natalia Jackowska:

Tadeusz Mazowiecki in memoriam, „Biuletyn IZ" 145/2013, 7 ss.

Krzysztof Malinowski:

Polska i Niemcy - możliwości i ograniczenia partnerstwa w Unii Europejskiej, „Biuletyn IZ" 152/2013, 8 ss.

Poland and Germany - Opportunities and Limitations for a Partnership within the European Union, „Biuletyn IZ" 152/2013, 8 ss.

Zbigniew Mazur:

Uwikłani Niemcy, paskudni Polacy, „Biuletyn IZ" 125/2013, 9 ss.

Niemieckie wnuczki i niemieccy wnukowie, „Biuletyn IZ" 135/2013, 4 ss.

Polskie elity polityczne wobec kryzysu w UE i roli Niemiec, „Biuletyn IZ" 154/2013, 8 ss.

Polish political on the future of the European Union, „Biuletyn IZ" 153/2013, 7 ss.

Maria Rutowska:

Wokół restytucji polskich dóbr kultury, „Biuletyn IZ" 118/2013, 5 ss.

Maria Wagińska-Marzec:

W blasku jubileuszy: Kraków - Lipsk - Penderecki, „Biuletyn IZ" 115/2013, 4 ss.

Stanisław Żerko:

Przyszłość Unii Europejskiej w polskiej publicystyce politycznej. Uwagi o charakterze dyskursu, „Biuletyn IZ" 153/2013, 8 ss.

The future of the European Union in Polish political journalism. Contributions to discourse, „Biuletyn IZ" 153/2013, 8 ss.

3. IZ POLICY PAPERS

Piotr Cichocki, Agata Lewandowska, Michał Nowosielski:

Dynamika niemieckiej opinii publicznej. Wizerunek Polski i Polaków w Niemczech, „IZ Policy Papers" 2013, nr 8, 60 ss.

Anna Fiń, Agnieszka Legut, Witold Nowak, Michał Nowosielski, Kamila Schöll-Mazurek:

Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów, „IZ Policy Papers" 2013, nr 11, 96 ss.

Marta Götz:

Polska i Niemcy wobec przyszłości Unii Europejskiej. Aspekty gospodarcze, „IZ Policy Papers" 2013, nr 12, 110 ss.

4. MEDIA

Michał Nowosielski:

wypowiedź dla WTK na temat polskich przodków Angeli Merkel, 03.2013.

wypowiedź dla Polska News na temat wizyty premiera D. Tuska w Berlinie, 04.2013.

wypowiedź dla „Rzeczpospolitej” na temat Polaków mieszkających w RFN, pragnących odzyskać polskie obywatelstwo, 09.2013.

wypowiedź dla Funkhaus Europa WDR na temat polityki polonijnej, 11.2013.

Marcin Tujdowski:

wypowiedź dla „Märkische Oderzeitung” na temat migracji Polaków do Niemiec, 10.2013.

wypowiedź dla Onet.pl na temat migracji Polaków do Niemiec, 10.2013.

wypowiedź dla Deutsche Welle na temat migracji Polaków do Niemiec, 10.2013.

Stanisław Żerko:

I Kongres Polaków w Niemczech pokazał siłę tamtejszej Polonii, wywiad, Polska Agencja Prasowa, 05.03.2013.

5. Wojna i okupacja 1939-1945

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w monografiach

Maria Rutowska:

„Dziś, za jednego Niemca śmierć poniesie 50 Polaków”, w: *Nazistowski terror w Kraju Warty (1939-1945)*, (red.) J. Wróbel, Instytut Pamięci Narodowej, Łódź 2013, s. 9-23.

Referaty na konferencji

Maria Rutowska:

Wysiedlenia ludności polskiej do Generalnego Gubernatorstwa w latach II wojny światowej, referat na konferencji: *Poznań w latach II wojny światowej*, organizatorzy: Instytut Historii UAM, Radio Merkury, Poznań 27.11.2013.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty zbiorowe

Archiwum II Wojny Światowej (1939-1945) Instytutu Zachodniego w Poznaniu, kierownik: Maria Rutowska, zespół: Piotr Kubiak, instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, okres realizacji: 2012-2015.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

1. MEDIA

Michał Nowosielski:

wypowiedź dla TVP na temat niemieckich zbrodniarzy wojennych, 10.2013.

Maria Rutowska:

Wysiedlenia z Poznania i Wielkopolski do Generalnego Gubernatorstwa w latach II wojny światowej, wywiad, Radio „Merkury” 3.01.2013.

Marcin Tujdowski:

wypowiedź dla „Gazety Lubuskiej” na temat masowych samobójstw popełnianych przez Niemców na Ziemiach Zachodnich w 1945 r., 12.2013.

6. Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Andrzej Sakson:

Położenie ludności mazurskiej i warmińskiej w świetle „Memoriału posła KRN B. Korolewicza-Wilamowskiego do MZO" z dnia 20 listopada 1946 roku, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 3, s. 291-300.

The German Minority in Silesia in Light of the National Census 2011, „AWR Bulletin" 2012/3-4, s. 257-259.

Redakcja czasopisma

Hanka Dmochowska:

„Przegląd Zachodni" 2013, nr 3 – *Rzeczpospolita mniejszości narodowych, etnicznych i imigrantów*.

Artykuły w monografiach

Andrzej Sakson:

Ostpreussen – eine geteilte Region im Bewusstsein der heutigen Litauern, Russen und Polen, w: *Geteilte Regionen – geteilte Geschichtskulturen?* (hrsg.) B. Olschowsky, R. Oldenburg Verlag, München 2013, s. 253-272.

Przymusowe migracje Niemców i Ukraińców na Warmii i Mazurach, w: *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Migracje przymusowe w Europie – przesiedlenia, wysiedlenia, wypędzenia, deportacje. Różne punkty widzenia*, (red.) H.-P. Mueller, M. Zielińska, Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2012, s. 115-138.

Olsztyn w świadomości jego mieszkańców, w: *O społecznym znaczeniu tożsamości, miejsca i czasu życia. Studia socjologiczne i gerontologiczne*, (red.) D. Rancow-Sikora, C. Obracht-Prondzyński, M. Kaczmarek, P. Czekanowski, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk 2013, s. 225-234.

Złożone do druku

Andrzej Sakson:

Stosunki między Polską a NRD w latach 1980-1989, do pracy zbiorowej: *Na przełomie epok*, Wydawnictwo Muza, 23 ss.

Położenie ludności mazurskiej i warmińskiej w świetle memoriału do MZO z 1945 r., do „Przeglądu Zachodniego" 14 ss.

Przemiany demograficzne w Obwodzie Kaliningradzkim, do „Studiów Politologicznych" 13 ss.

Ermländer und Masuren in der Postmigrationsgesellschaft, do pracy zbiorowej: *Ungeduld der Erkenntnis*, Peter Lang Verlag, 11 ss.

Przemiany społeczne na pograniczu polsko-kaliningradzkim po wprowadzeniu MRG w 2012 r., do pracy zbiorowej: *Problemy społeczno-gospodarcze na polskich pograniczach*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 23 ss.

Zróżnicowanie regionalne społeczności ZZiP, do pracy zbiorowej: *Przemiany społeczne na Ziemiach Zachodnich*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, 23 ss.

Koloryt pogranicza, do pracy zbiorowej: *Marginesy historii – pogranicza*, Wydawnictwo Poznańskie, 6 ss.

Referaty na konferencji

Zbigniew Mazur:

Refleksje o współczesnej pamięci historycznej na Ziemiach Zachodnich, referat na konferencji: *Ziemia Lubuska – pamięć, tożsamość, krajobraz kulturowy regionu tworzącego się*, organizator: PTH, Zielona Góra 13.12.2013.

Andrzej Sakson:

Społeczność romska w Polsce, referat na konferencji: *Polityka wobec Romów – doświadczenia i perspektywy*, organizatorzy: Forum Dialogu Publicznego, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Fundacja im. R. Luksemburg, Poznań 9.05.2013.

Przemiany na pograniczu polsko-rosyjskim, referat na konferencji: *Problemy społeczno-gospodarcze na polskich pograniczach*, organizator: Instytut Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 27-28.05.2013.

Prusy Wschodnie w świadomości społecznej byłych i współczesnych mieszkańców regionu, referat na konferencji: *„Pruzzenland". Regionalne konstrukcje tożsamości w podręcznikach Niemiec, Polski, Litwy i Rosji*, organizator: Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 5 -6.07.2013.

Zróżnicowanie regionalne społeczności Ziem Zachodnich i Północnych, referat na konferencji: *XV Ogólnopolski Zjazd Socjologiczny*, organizator: Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Szczecin 11-14.09.2013.

Ostpreussen – Folgen von Anexionen, referat na konferencji: *Kontakte und Kulturtransfer im historischen Raum Ostpreussen (1700-2000)*, organizatorzy: Uniwersytet w Kłajpedzie, Academia Baltica, TU Berlin, Kłajpeda 20-22.09.2013.

Przemiany społeczeństwa postmigracyjnego na Warmii i Mazurach, referat na konferencji: *Społeczeństwo postmigracyjne we współczesnej Europie*, organizator: Forum Dialogu Publicznego, OBN, Olsztyn 11.12.2013.

przewodniczenie sesji pt. *Polska polityka wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz grup regionalnych,* na konferencji: *Polityka wobec Romów – doświadczenia i perspektywy,* organizatorzy: Forum Dialogu Społecznego, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Fundacja im. R. Luksemburg, Poznań 9.05.2013.

Marcin Tujdowski:

Nowe zjawiska na zachodnim pograniczu Polski, referat na konferencji: *Problemy*

społeczno-gospodarcze na polskich pograniczach, cz. 3, organizator: Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 27-28.05.2013.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty zbiorowe

Stworzenie bazy tekstowej pamiętników ze zbiorów Instytutu Zachodniego, kierownik: Andrzej Sakson, zespół: Marcin Tujdowski, instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, okres realizacji: 2013-2015.

7. Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Marta Götz:

Gospodarcze aspekty stosunków transatlantyckich, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 1, s. 175-202.

Reflections on the Eurozone's Challenges, „Contemporary Economics" 2013, nr 4, s. 5-24.

Natalia Jackowska:

Raison d'État and the Polish Presidency, „Przegląd Zachodni" 2013, nr I, s. 59-67.

Piotr Kalka:

The European Union in the Face of the Sovereign-Debt Crisis, „Przegląd Zachodni" 2013, nr I, s. 141-164.

Jadwiga Kiwerska:

Wyznaczniki polityki amerykańskiej wobec Europy, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 1, s. 119-150.

USA - Europa. Wyzwania, trendy, prognozy, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 1, s. 329-336.

Kryzys w relacjach amerykańsko-izraelskich, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 4, s. 183-199.

The United States in the World of Diversified Powers, ,,Przegląd Zachodni" 2013, nr II, s. 31-56.

Krzysztof Malinowski:

Europa i USA wobec przyszłości Sojuszu Północnoatlantyckiego, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 1, s. 151-174.

Ilona Romiszewska:

Chiny jako partner gospodarczy USA i Unii Europejskiej, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 1, s. 203-233.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej wobec kryzysu na rynku finansowym 2008-2013, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 4, s. 99-125.

Monografie

Jadwiga Kiwerska:

Rozchodzenie się dwóch światów? Stany Zjednoczone i relacje transatlantyckie 1989-2012, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2013, 433 ss.

Redakcja czasopisma

Hanka Dmochowska:

„Przegląd Zachodni" 2013, nr 1 – *Przyszłość Europy.*

„Przegląd Zachodni" wersja anglojęzyczna 2013, nr I – *Polish Presidency of the Council of the European Union*.

Artykuły w monografiach

Joanna Dobrowolska-Polak:

Poland: An Active Neophyte at the EU Common Security and Defence Policy, w: *National Visions of EU Defence Policy. Common Denominators and Misunderstandings*, (eds.) F. Santopinto, M. Price, Centre for European Policy Studies, Brussels 2013, s. 69-88.

Złożone do druku

Jadwiga Kiwerska:

„*Doktryna Busha" i jej odbiór w Europie*, do: *Śladami Mistrza. Studia i szkice poświęcone pamięci prof. Antoniego Czubińskiego (1928-2003)*, (red.) S. Sierpowski, Wydawnictwo Instytutu Historii UAM, 20 ss.

Referaty na konferencji

Joanna Dobrowolska-Polak:

Finding Common Denominators for a European Vision on CSDP, referat na konferencji: *Achievements. Failures. Perspectives. EU's Role in Multilateral Crisis Management*, organizatorzy: EU COST, National Defence Academy, Wiedeń 21-22.03.2013.

Marta Götz:

Przyszłe, prawdopodobne uwarunkowania makroekonomiczne rozwoju stosunków gospodarczych w UE, referat na konferencji: *Wyzwania i problemy współczesnych stosunków międzynarodowych*, organizatorzy: Uniwersytet Łódzki, Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, Łódź 14.03.2013.

MLG w kontekście kryzysu w strefie euro. Wybrane zagadnienia, referat na konferencji: *Wielopoziomowe zarządzanie w Unii Europejskiej. Implikacje dla procesów europeizacji*, organizator: Instytut Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 22-23.03.2013.

Polska wobec przyszłości UE. Elity gospodarcze, referat na konferencji: *Polska opinia publiczna i elity polityczne wobec przyszłości Unii Europejskiej*, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 25.09.2013.

Polska w nowej architekturze strefy euro, wystąpienie w ramach cyklu wykładów pt. *Lokalnie o wielkim świecie*, organizator: Ośrodek Debaty Międzynarodowej Poznań, Poznań 24.09.2013.

Natalia Jackowska:

Państwo - Kościół - Unia Europejska, wykład dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Czarnkowie, organizator: Uniwersytet Trzeciego Wieku w Czarnkowie, Czarnków 7.01.2013.

Jadwiga Kiwerska:

Oddalające się światy. Stosunki Europa - Ameryka na początku XXI wieku, wystąpienie w ramach cyklu wykładów pt. *Lokalnie o wielkim świecie*, organizator: Ośrodek Debaty Międzynarodowej Poznań, Poznań 13.11.2013.

Unia Europejska i Stany Zjednoczone w czasach kryzysu, referat na konferencji: *Konwersatorium Europejsko-Samorządowe*, organizator: Instytut Edukacji Europejskiej, Poznań 18.10.2013.

Michał Nowosielski:

przewodniczenie sekcji pt. *International Futures* w ramach konferencji: *8th Pan-European Conference on International Relations „One International Relations or Many? Multiple Worlds, Multiple Crises"*, organizatorzy: Standing Group on International Relations, EISA, Institute of International Relations, University of Warsaw, Polish Association for International Studies, Warszawa 18-21.09.2013.

Witold Ostant:

Plany UE w dziedzinie energetyki a bilans energetyczny Polski - stan obecny i perspektywy, referat na konferencji: *Europa XXI wieku. Europa i UE wobec kryzysu. Diagnozy, rozwiązania i scenariusze na przyszłość*, organizatorzy: Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Collegium Polonicum, Słubice 7-8.02.2013.

Andrzej Sakson:

Rosja Putina, referat na konferencji: *III Konferencja Europejsko-Samorządowa*, organizator: Instytut Edukacji Europejskiej, Poznań 15.03.2013.

Sebastian Wojciechowski:

Sytuacja polityczna i ekonomiczno-społeczna w Afganistanie, wystąpienie podczas Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki, organizator: Kolegium Rektorów Miasta Poznania, Poznań 11.05.2013.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty zbiorowe

USA - Europa. Wyzwania, trendy, perspektywy, kierownik: Jadwiga Kiwerska, zespół: Marta Götz, Radosław Grodzki, Bogdan Koszel, Krzysztof Malinowski, Ilona Romiszewska, Artur Wejkszner, Sebastian Wojciechowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2011-2013.

Projekty indywidualne

Humanitarian component of EU peace operations, kierownik: Joanna Dobrowolska-Polak, instytucja finansująca: EU COST (COST-STSM-ECOST-STSM-IS0805-070213-027822). Okres realizacji 2012-2013.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

2. BIULETYNY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Marta Götz, Jadwiga Kiwerska, Krzysztof Malinowski:

USA – Europa. Wyzwania, trendy, prognozy. Raport z prac nad projektem badawczym, „Biuletyn IZ" (specjalny) 121/2013, 11 ss.

USA – Europe. Challenges, trends and forecasts. Report on the work of a research project, „Biuletyn IZ" 121/2013, 11 ss.

Joanna Dobrowolska-Polak:

Jubileusz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony – w cieniu dalszego impasu, „Biuletyn IZ" 155/2013, 4 ss.

Anniversary of the Common Security and Defence Policy overshadowed by continued stalemate, „Biuletyn IZ" 155/3013, 4 ss.

Natalia Jackowska:

Parlament Europejski wobec sytuacji krajów Partnerstwa Wschodniego oraz Ukrainy przed zawarciem umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską, „Biuletyn IZ" 139/2013, 5 ss.

The European Parliament on the position of Eastern Partnership countries and Ukraine in the run-up to their conclusion of association agreements with the European Union, „Biuletyn IZ" 139/2013, 5 ss.

Piotr Kalka:

Kontrowersje wokół perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, „Biuletyn IZ" 124/2013, 5 ss.

Jadwiga Kiwerska:

Wątpliwy przywódca – USA po ostatnich doświadczeniach, „Biuletyn IZ" 144/2013, 7 ss.

The Dubious Leader: USA in the Wake of Recent Developments, „Biuletyn IZ" 144/2013, 7 ss.

Witold Ostant:

Współpraca UE i Izraela w dziedzinie zwalczania terroryzmu, „Biuletyn IZ" 150/2013, 5 ss.

Sebastian Wojciechowski:

Słabość polityczna Unii Europejskiej i jej przyczyny – kazus Ukrainy, „Biuletyn IZ" 151/2013, 5 ss.

Political weakness of the European Union and its causes – the case of Ukraine, „Biuletyn IZ" 151/2013, 4 ss.

3. IZ POLICY PAPERS

Jadwiga Kiwerska:

Stany Zjednoczone wobec kryzysów regionalnych - aspekt transatlantycki, „IZ Policy Papers" 2013, nr 7, 55 ss.

Europa w strategii Baracka Obamy (2009-2012), „IZ Policy Papers" 2013, nr 10, 71 ss.

4. MEDIA

Jadwiga Kiwerska:

Wpływ afery podsłuchowej na stosunki amerykańsko-niemieckie, wywiad, „Gazeta Olsztyńska" 28.10.2013.

wywiad dla Radia Merkury na temat Europy jako gracza na arenie międzynarodowej, 9.05.2013.

wypowiedź dla TVN na temat „afery Snowdena" i skutków dla międzynarodowej pozycji USA, 06.2013.

wypowiedź dla TVP na temat kryzysu w relacjach amerykańsko-rosyjskich, 08.2013.

Sebastian Wojciechowski:

Wypowiedź dla TVP Poznań na temat stosunków polsko-amerykańskich,05.2013.

8. Bezpieczeństwo europejskie

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Joanna Dobrowolska-Polak:

Pomoc humanitarna dla obszarów objętych kryzysami zbrojnymi, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 4, s. 161-182.

Radosław Grodzki:

Bezpieczeństwo wewnętrzne Unii Europejskiej a stosunki transatlantyckie, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 1, s. 95-119.

Russia at the Turn of the 21st Century: Reconstruction of Power, „Przegląd Zachodni" 2013, nr II, s. 109-131.

Sebastian Wojciechowski:

Współczesne problemy Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej, „Przegląd Zachodni" 2013, nr 1, s. 46-57.

The Need for New Research on Terrorism, „Polish Political Science Yearbook" 2013, nr 1, s. 34-47.

Monografie

Witold Ostant, Remigiusz Rosicki, Marek Rewizorski:

Wybrane aspekty bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej, Diffin, Warszawa 2013, 392 ss.

Sebastian Wojciechowski:

Terroryzm na początku XXI wieku, Contact, Poznań 2013, 262 ss.

The Hybridity of Terrorism. Understanding Contemporary Terrorism, Logos, Berlin 2013, 210 ss.

Redakcja czasopisma

Hanka Dmochowska:

„Przegląd Zachodni" 2013, nr 4 – *Kryzysy*

Redakcja monografii

Joanna Dobrowolska-Polak:

Polityka budowy pokoju. Pomoc humanitarna i rozwojowa, Instytut Zachodni, Warszawa – Poznań 2013, 232 ss.

Sebastian Wojciechowski, Artur Wejkszner:

Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku, Diffin, Warszawa 2013, 454 ss.

Sebastian Wojciechowski, Anna Potyrała:

Poland's Security. Contemporary Domestic and International Issues, Logos, Berlin 2013, 225 ss.

Artykuły w monografiach

Joanna Dobrowolska-Polak:

Pomoc humanitarna jako instrument polityki zagranicznej państw, w: *Polityka budowy pokoju. Pomoc humanitarna i rozwojowa*, (red.) J. Dobrowolska-Polak, Instytut Zachodni, Warszawa – Poznań 2013, s. 13-51.

Humanitarne wyzwania w Afganistanie, w: *Polityka budowy pokoju. Pomoc humanitarna i rozwojowa*, (red.) J. Dobrowolska-Polak, Instytut Zachodni, Warszawa – Poznań 2013, s. 213-229.

Pomoc humanitarna jako instrument polityki zagranicznej państw, w: *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, (red.) A. Florczak, A. Lisowska, Diffin, Warszawa 2013.

Societal Security of Poland in the 21st Century, w: *Poland's Security. Contemporary Domestic and International Issues*, (eds.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Logos, Berlin 2013, s. 183-198.

Polityka migracyjna a bezpieczeństwo społeczne Polski, w: *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku*, (red.) S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Diffin,Warszawa 2013, s. 299-316.

Radosław Grodzki:

Polityka militarna Polski jako element euroatlantyckiej doktryny współczesnego bezpieczeństwa, w: *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku*, (red.) S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Diffin, Warszawa 2013, s. 69-97.

Poland's Security Policy - Military Aspects, w: *Poland's Security. Contemporary Domestic and International Issues*, (eds.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Logos, Berlin 2013, s. 95-117.

Radosław Grodzki, Krzysztof Malinowski:

System bezpieczeństwa wewnętrznego państwa a problemy zarządzania kryzysowego, w: *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku*, (red.) S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Diffin, Warszawa 2013, s. 175 – 186.

Institutionalisation of Internal Security in Poland – the Case of Crisis Management, w: *Poland's Security. Contemporary Domestic and International Issues*, (eds.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Logos, Berlin 2013, s. 81-94.

Krzysztof Malinowski:

Polska kultura bezpieczeństwa: historyczne reminiscencje i polityczne realia, w: *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku*, (red.) S. Wojciechowski,

A. Wejkszner, Diffin, Warszawa 2013, s. 29-48.

The Culture of National Security and the Transformation in Polish Security Policy, w: *Poland's Security. Contemporary Domestic and International Issues*, (eds.) S. Wojciechowski, A.Potyrała, Logos, Berlin 2013, s. 23-40.

Witold Ostant:

Stabilizacja Afganistanu, w: *Polityka budowy pokoju. Pomoc humanitarna i rozwojowa*, (red.) J. Dobrowolska-Polak, Instytut Zachodni, Warszawa – Poznań 2013, s. 195-212.

Sebastian Wojciechowski:

Stan i poczucie bezpieczeństwa w Polsce. Pentagonalny model bezpieczeństwa, w: *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku*, (red.) S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Diffin, Warszawa 2013, s. 11-28.

Poland's Security in the Years 2010-2011, w: *Poland's Security. Contemporary Domestic and International Issues,* (eds.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Logos, Berlin 2013, s. 11-22.

2. KONFERENCJE

Organizacja konferencji

III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii", organizatorzy: Instytut Zachodni, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Politechnika Poznańska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Poznań 19-20.11.2013.

Bilans energetyczny Polski - stan obecny i perspektywy, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 29.05.2013.

Public-private responsibilities in civil security. The Czech and Polish experience, organizatorzy: Instytut Zachodni, PTS, Instytut Socjologii UAM, Poznań 27-28.11.2013.

Referaty na konferencji

Radosław Grodzki:

The political Role of shale Gas and Energy Security of European Union, referat na konferencji: *Russia and the European Union: the New Horizons of Cooperation?* organizator: Russian Peoples Friendship University (RUDN) Faculty of Humanities and Social Sciences, Moskwa 30.08.2013-2.09.2013.

Problematyka gazu łupkowego na forum Unii Europejskiej, referat na konferencji: *Terminal LNG w Świnoujściu a bezpieczeństwo energetyczne regionu i Polski*, organizatorzy: Zakład Strategii i Bezpieczeństwa Europejskiego w Instytucie Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, Ośrodek Debaty Międzynarodowej Szczecin, Polskie LNG, Szczecin – Świnoujście 13-14.11.2013.

State of emergency, crisis in Polish legislation and in practice, referat na konferencji: *Public-private responsibilities in civil security. The Czech and Polish experience*, organizatorzy: Instytut Zachodni, PTS, Instytut Socjologii UAM, Poznań 27-28.11.2013.

Institutionalization of Internal Security in Poland - The Case of Crisis Management,

referat na konferencji: *Civil Security as a Part of the Security System in the Czech Republic and Poland - Theoretical Conceptualization and the Assessment of Similarities and Differences in a Broader European Context*, organizatorzy: Institute of Sociological Studies, Charles University Prague, Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Praga 4-5.09.2013.

Witold Ostant:

Bilans bezpieczeństwa energetycznego Polski w kontekście rządowych planów budowy siłowni jądrowej, referat na konferencji: *III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii"*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Politechnika Poznańska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Poznań 19-20.11.2013.

Bilans bezpieczeństwa energetycznego Polski w kontekście rządowych planów budowy siłowni jądrowej, wykład w ramach projektu europejskiego, organizator: Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. generała Tadeusza Kościuszki, Wrocław 18-29.12.2013.

przewodniczenie sesji *Bilans energetyczny Polski - stan obecny i perspektywy,* na konferencji: *Bilans energetyczny Polski - stan obecny i perspektywy*, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 29.05.2013.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty zbiorowe

Strategiczne aspekty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku, kierownik: Sebastian Wojciechowski, zespół: Joanna Dobrowolska-Polak, Radosław Grodzki, Ireneusz Jaźwiński, Krzysztof Malinowski, Przemysław Osiewicz, Jarosław Józef Piątek, Anna Potyrała, Jędrzej Skrzypczak, Artur Wejkszner, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2011-2013.

Obszary aktywności współczesnych organizacji międzynarodowych, członek zespołu: Joanna Dobrowolska-Polak, instytucja realizująca: Uniwersytet Wrocławski, instytucja finansująca: Uniwersytet Wrocławski, okres realizacji: 2013.

Civil Security as a Part of the Security System in the Czech Republic and Poland -Theoretical Conceptualization and the Assessment of Similarities and Differences in a Broader European Context, członek zespołu: Radosław Grodzki, instytucje realizujące: UAM, Uniwersytet Karola w Pradze, Instytut Zachodni, okres realizacji: 2013-2014.

Russia and the European Union: the New Horizons of Cooperation, członek zespołu: Radosław Grodzki, instytucje realizujace: UAM, Instytut Zachodni, Peoples Friendship University of Russia (RUDN) – Moscow, okres realizacji: 2012-2014.

Projekty indywidualne

Polityka międzynarodowych działań humanitarnych, kierownik: Joanna Dobrowolska-Polak, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2010-2013.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

1. BIULETYNY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Jadwiga Kiwerska:

Fiasko „resetu" w stosunkach amerykańsko-rosyjskich? „Biuletyn IZ" 138/2013, 4 ss.

Failed reset of American-Russian relations? „Biuletyn IZ" 138/2013, 5 ss.

2. MEDIA

Radosław Grodzki:

Wypowiedź dla Radia Szczecin na temat perspektyw wydobycia gazu łupkowego w Polsce i Europie, 11.2013.

Jadwiga Kiwerska:

wypowiedź dla TVN na temat terroryzmu wewnętrznego w Stanach Zjednoczonych, 09.2013.

Sebastian Wojciechowski:

Wojna z terroryzmem to ciągła partia szachów, wywiad, „Głos Wielkopolski" 11.09.2013.

wypowiedź dla TVN na temat sytuacji w Syrii, 06.2013.

wypowiedź dla „Głosu Wielkopolskiego" na temat terroryzmu, 09.2013.

WYDAWNICTWO

Istniejące od 1945 r. Wydawnictwo Instytutu Zachodniego stanowi integralną część placówki naukowo-badawczej, co określa jego profil edytorski. Trwająca już kilkadziesiąt lat działalność Wydawnictwa zaowocowała blisko 500 pozycjami zwartymi, 340 zeszytami „Przeglądu Zachodniego" oraz 75 numerami czasopism w językach niemieckim, angielskim i francuskim. Oficyna publikuje rozprawy pracowników Instytutu oraz autorów z innych ośrodków naukowych w kraju i za granicą. Wydawane prace naukowe i popularnonaukowe mają walor poznawczy, edukacyjny i społeczny. Publikacje stanowią formę monitorowania oraz analizy przemian społecznych i kulturowych, procesów politycznych i gospodarczych, dokonujących się w relacjach polsko-niemieckich, a także w Niemczech i we współczesnym świecie.

W okresie objętym sprawozdaniem ukazało się 14 woluminów: 9 pozycji zwartych (88,5 ark. wyd.) i 5 numerów „Przeglądu Zachodniego" (122 ark. wyd.). Łączna liczba arkuszy wydawniczych wynosi 210,5. Z wydawnictw zwartych ukazały się:

Zbigniew Mazur, Hubert Orłowski, Maria Wagińska-Marzec, ***Kultura zjednoczonych Niemiec. Wybrane problemy***, Tom V z serii „Republika Federalna Niemiec – 20 lat po zjednoczeniu".

Praca zbiorowa ukazująca na przykładzie wybranych zjawisk kulturowych przemiany natury ogólnospołecznej i politycznej, jakie nastąpiły po zjednoczeniu Niemiec. Analizą objęte zostały zmiany strukturalne i finansowo-organizacyjne w kulturze Niemiec, wywołane procesem zjednoczeniowym, widziane w kontekście inicjatyw podejmowanych przez „nowe" i „stare" kraje federacji w celu wypracowania systemu kultury odpowiadającego na wyzwania współczesności. Refleksja nad „krajobrazem kulturowym zjednoczonych Niemiec", wyznaczanym przez obiekty w sferze urbanistyczno-architektonicznej, którym niekoniecznie zgodnie z intencją ich twórców nadaje się obecnie znaczenie legitymizujące reunifikację, prowadzi do wniosku, iż także na tym polu następuje przebudowa niemieckiej pamięci kulturowej. Kształtowanie się nowej „kultury wspominania" i „komemoracji wolności i jedności", jakie ujawniła analiza podstawowych pojęć z zakresu kultury politycznej RFN, unaocznia dokonujące się zmiany w niemieckiej pamięci narodowej i polityce historycznej.

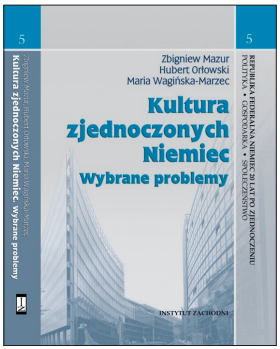

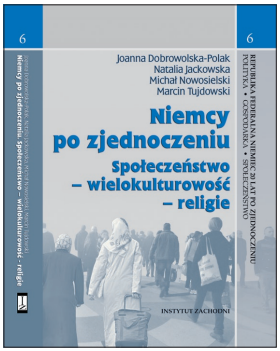

Objętość 24 arkusze wydawnicze, nakład 300 egz.

Joanna Dobrowolska-Polak, Natalia Jackowska, Michał Nowosielski, Marcin Tujdowski, ***Niemcy po zjednoczeniu. Społeczeństwo – wielokulturowość – religie***, Tom VI z serii „Republika Federalna Niemiec – 20 lat po zjednoczeniu".

Interdyscyplinarna publikacja prezentująca współczesny kształt społeczeństwa niemieckiego pokazuje w czterech odrębnych, choć merytorycznie powiązanych analizach, jego strukturę, problemy demograficzne, zjawiska związane z imigracją i wielokulturowością oraz przemiany w sferze religijnej. Ich autorzy starali się w swych rozważaniach o przemianach społecznych w Niemczech uwzględnić nie tylko konsekwencje wynikające ze zjednoczenia obu państw niemieckich, lecz także wpływ innych czynników, jak globalizacja i wiele zjawisk wiążących się z szeroko pojętą modernizacją.

Opis transformacji społeczeństwa niemieckiego od tradycyjnego do nowoczesnego, a nawet ponowoczesnego, widzianej na tle podziału, a później zjednoczenia Niemiec, nie mógł pominąć tak ważnych zagadnień, jak kształtowanie się struktury klasowej, problemy nierówności społecznych i rosnącego ubóstwa, zróżnicowania etnicznego, kulturowego i religijnego, starzenia się społeczeństwa, dezurbanizacji wschodniej części Niemiec, mobilności społecznej oraz miejsca i roli imigrantów.

Objętość 14 arkuszy wydawniczych, nakład 300 egz.

Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne, Tom VII z serii „Republika Federalna Niemiec – 20 lat po zjednoczeniu", pod redakcją Andrzeja Saksona.

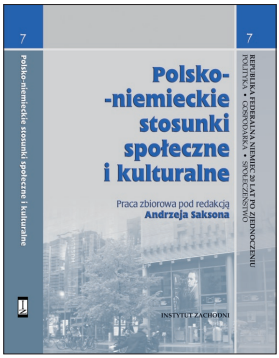

Grono autorów analizuje różne aspekty polsko-niemieckich stosunków społecznych i kulturalnych. 65 lat po zakończeniu II wojny światowej zjednoczone Niemcy stały się sojusznikiem Polski w NATO i Unii Europejskiej. W relacjach polsko-niemieckich ważną rolę odgrywają kwestie społeczne i kulturalne, w tym bezpośrednie kontakty i spotkania Polaków i Niemców. Tworzą one swoistą tkankę i sieć wzajemnych powiązań, która w istotny sposób wpływa na atmosferę stosunków dwustronnych.

Tom otwierają opracowania, które uwzględniają aspekty trudnej przeszłości wpływające nadal na obustronne relacje. Andrzej Sakson w tekście poświęconym stereotypowi Polski i Polaków we współczesnych Niemczech zwraca uwagę na fakt, iż pomimo zasadniczej zmiany w stosunkach polsko-niemieckich w ostatnich dwudziestu latach, nadal skojarzenia na temat Polski pozostają podobne i nie uległy poprawie. Polacy postrzegani są przez pryzmat negatywnych stereotypów. Ewolucja niemieckiej polityki historycznej i jej wpływ na stosunki z Polską jest przedmiotem analiz Piotra Kubiaka. Symbolem historycznych nieporozumień między Polską a Niemcami po 1990 r. była kwestia budowy Centrum przeciw Wypędzeniom. Problemy związane z II wojną światową i jej konsekwencjami wpłynęły destrukcyjnie na stan dwustronnych relacji w pierwszej dekadzie XXI wieku.

Swoistym studium przypadku dotyczącym polsko-niemieckich kontrowersji z historią w tle jest opracowanie Marii Rutowskiej dotyczące restytucji dóbr kultury. Autorka zwraca uwagę na problemy formalnoprawne związane ze zwrotem zagrabionych i „przemieszczonych" w czasie II wojny światowej obiektów kultury.

Ukazuje skalę polskich strat oraz skomplikowane kwestie sporne dotyczące poszczególnych zbiorów, kolekcji czy pojedynczych obiektów zabytkowych.

Typowych zagadnień współczesnych dotyczą kolejne opracowania poświęcone kulturze, mediom i współpracy samorządów. Maria Wagińska-Marzec pisze o polsko-niemieckich kontaktach kulturalnych. Zaś problematyki niemieckich inwestycji w sferze medialnej w Polsce dotyczy studium Marcina Tujdowskiego, który rekonstruuje etapy ekspansji niemieckich koncernów medialnych oraz formy ich działalności. Z kolei Witold Ostant przedstawia rozliczne formy współpracy polsko-niemieckich samorządów lokalnych, miast partnerskich i euroregionów na pograniczu.

Objętość 15 arkuszy wydawniczych, nakład 300 egz.

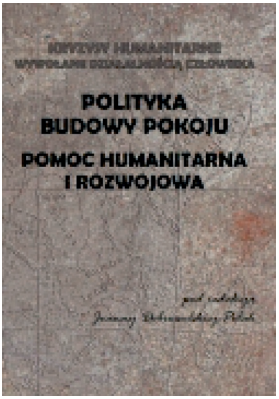

Polityka budowy pokoju. Pomoc humanitarna i rozwojowa, pod redakcją Joanny Dobrowolskiej-Polak.

W ostatnich dwóch dekadach pomoc humanitarna i rozwojowa wyrosła na znaczący obszar międzynarodowych stosunków politycznych i ekonomicznych. Uruchamiana w sytuacji kryzysów humanitarnych oraz na obszarach postkonfliktowych ma na celu niesienie ulgi w cierpieniu ludziom nie biorącym bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych. Ma też wspomagać odbudowę regionów objętych konfliktem, przywracać podstawy państwowości, wspomagać rekoncyliację społeczną i kłaść podwaliny pod odbudowę gospodarki.

Poszczególne opracowania traktują o międzynarodowej pomocy humanitarnej, roli Unii Europejskiej jako jednego z największych donatorów pomocy rozwojowej, działaniu organizacji religijnych na polu pomocy międzynarodowej oraz funkcjonowaniu innych donatorów pomocy rozwojowej. Tom zamyka część poświęcona ramowej analizie aktywności międzynarodowych aktorów na obszarze afgańskiego konfliktu zbrojnego.

Polityka budowy pokoju ukazuje się jako trzecia część cyklu „Kryzysy humanitarne wywołane działalnością człowieka". Poprzednie dwa tomy to: *Stabilizacja nieładu i destabilizacja ładu* (2011) oraz *Solidarność humanitarna* (2012).

Objętość 12 arkuszy wydawniczych, nakład 100 egz.

Jadwiga Kiwerska, ***Stany Zjednoczone wobec kryzysów regionalnych – aspekt transatlantycki***, „IZ Policy Papers" nr 7.

Od kilku dziesięcioleci Stany Zjednoczone pełnią rolę „policjanta świata", interweniującego w różnych regionach globu i w sprawach, które często nie mają bezpośredniego związku z amerykańskim *vital interest*. Także administracja Baracka Obamy została

skonfrontowana z różnymi konfliktami regionalnymi: wojną w Iraku i Afganistanie, konfliktem bliskowschodnim oraz „arabską wiosną".

Jaki charakter miała amerykańska polityka w odniesieniu do politycznych kryzysów i konfliktów regionalnych, z którymi przyszło zmagać się administracji Obamy? Czy zastosowane środki działania okazały się właściwe i skuteczne? Czy służyły one odbudowie pozycji i znaczenia Ameryki w świecie, a zwłaszcza umocnieniu relacji w ramach wspólnoty transatlantyckiej? Są to główne pytania, na które próbowano znaleźć odpowiedź w prezentowanej pracy. Dokonano w niej analizy i bilansu polityki amerykańskiej, wychodząc z założenia, że Stany Zjednoczone stanowią niezbędny czynnik bezpieczeństwa światowego i – chcąc nie chcąc – nadal pełnią w powszechnej świadomości rolę „światowego żandarma".

Objętość 5 arkuszy wydawniczych, nakład 50 egz.

Piotr Cichocki, Agata Lewandowska, Michał Nowosielski, ***Dynamika niemieckiej opinii publicznej. Wizerunek Polski i Polaków w Niemczech***, „IZ Policy Papers" nr 8.

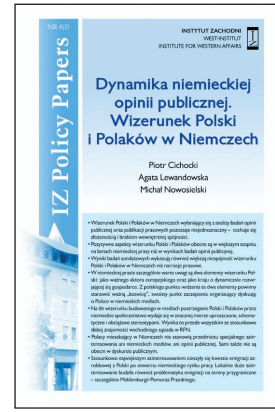

Autorzy patrzą na problem obrazu Polski i Polaków w oczach niemieckiego społeczeństwa z dwóch perspektyw: przez pryzmat społecznych wyobrażeń Polski jako kraju za wschodnią granicą i Polaków jako sąsiadów oraz poprzez zawężenie perspektywy do wizerunku Polaków mieszkających i migrujących do RFN.

Wizerunek Polski i Polaków w Niemczech wyłaniający się z analizy badań opinii publicznej oraz publikacji prasowych jest niejednoznaczny. Pozytywne aspekty odbioru Polski i Polaków obecne są w większym stopniu na łamach niemieckiej prasy, gdzie wyróżnić można dwa elementy wizerunku Polski: jako ważnego aktora europejskiego oraz jako kraju o dynamicznie rozwijającej się gospodarce. Jednocześnie wyniki badań sondażowych wykazują, iż pozytywne zmiany w dyskursie niekoniecznie przekładają się na postawy Niemców.

Wydano w ramach projektu badawczego „Dynamika niemieckiej opinii publicznej" we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera.

Objętość 5 arkuszy wydawniczych, nakład 100 egz.

Piotr Cichocki, Piotr Kubiak, **Dynamika niemieckiej opinii publicznej. Pozycja partii politycznych na podstawie sondaży i wyników wyborów do parlamentów krajowych (2011-2012)**, „IZ Policy Papers" nr 9.

Wyniki badań sondażowych przeprowadzanych w 2011 i 2012 r. pokazały, że głównymi problemami poli-

tycznymi w oczach niemieckiej opinii publicznej były kryzys zadłużenia (w strefie euro) i bezrobocie.

Pomimo spadku entuzjazmu dla kierunku zmian gospodarczych wzrastało zaufanie do rządu CDU/CSU-FDP Angeli Merkel. Beneficjentem tego trendu były przede wszystkim partie chadeckie, które cieszyły się znacznie większym zaufaniem społecznym aniżeli FDP. W 2012 r. A. Merkel zdystansowała w rankingu popularności liderów opozycyjnej SPD Franka-Waltera Steinmeiera i Peera Steinbrücka. Do grona najmniej popularnych polityków zaliczali się obaj przywódcy FDP – Guido Westerwelle i Philipp Rösler.

Znaczące sukcesy w wyborach krajowych zaczęły odnosić partie otrzymujące dotąd mniejsze poparcie. Mieszkańcy Badenii-Wirtembergii i Nadrenii-Palatynatu silnie wsparli partię Zielonych, co było efektem dynamicznej debaty wewnątrzniemieckiej na temat energetyki atomowej. W Berlinie, Kraju Saary, Szlezwiku-Holsztynie i Nadrenii Północnej-Westfalii sukces odniosła Partia Piratów, która wyrosła na nową siłę wyodrębnianą w sondażach. Równocześnie jednak zauważalny stał się stopniowy wzrost społecznego poparcia dla wielkich partii: CDU/CSU i SPD.

Wydano w ramach projektu badawczego „Dynamika niemieckiej opinii publicznej" we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera.

Objętość 5 arkuszy wydawniczych, nakład 100 egz.

Jadwiga Kiwerska, ***Europa w strategii Baracka Obamy (2009-2012)***, „IZ Policy Papers" nr 10.

W pierwszej kadencji prezydentury Baracka Obamy kontynent europejski przestał być dla Stanów Zjednoczonych regionem o pierwszorzędnym znaczeniu i obiektem szczególnej troski w zakresie bezpieczeństwa.

Dla strony amerykańskiej głównym wyznacznikiem jej polityki europejskiej była gotowość Europy do pełnienia roli ważnego gracza na arenie międzynarodowej i tym samym skutecznego partnera, którego Ameryka potrzebowała w świecie zmierzającym ku wielobiegunowości i borykającym się z różnymi problemami. Jednak kierowane pod adresem Starego Świata oczekiwania w dużej mierze nie zostały spełnione – w amerykańskiej ocenie Europa pozostała zbyt zróżnicowana i asertywna.

Dlatego bilans pierwszej kadencji Baracka Obamy w stosunkach z Europą to z jednej strony poczucie marginalizacji Starego Świata w globalnej polityce USA, z drugiej zaś – utrzymująca się inercja państw europejskich w odniesieniu do wielu wyzwań współczesnego świata, rozczarowująca dla administracji amerykańskiej.

Objętość 6,5 arkuszy wydawniczych, nakład 100 egz.

Anna Fiń, Agnieszka Legut, Witold Nowak, Michał Nowosielski, Agnieszka Schöll-Mazurek, ***Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów***, „IZ Policy Papers" nr 11.

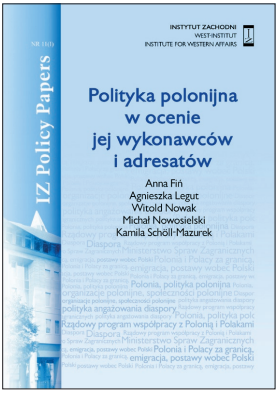

Od 2011 r. trwa proces, który można nazwać tworzeniem „nowej" polityki polonijnej. W odróżnieniu od wcześniejszych koncepcji tym razem ta polityka nie została opisana w dokumentach o charakterze strategicznym, ale raczej przyjęła kształt krótkoterminowych planów i konkretnych działań.

Celem opracowania jest zaprezentowanie wyników diagnozy dotyczącej opinii i postaw Polonii i Polaków mieszkających za granicą wobec polityki polonijnej. W publikacji zawarte są wyniki badań realizowanych w ramach projektu „Polityka polonijna w praktyce" finansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w ramach Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2013 r. Projekt ten miał dwa podstawowe cele: poszerzenie wiedzy Polaków mieszkających za granicą i zainteresowanych wsparciem w promocji Polski i polskości oraz dostarczenie decydentom z zakresu planowania i realizowania polityki polonijnej wiedzy na temat postaw Polaków mieszkających za granicą wobec założeń nowej polityki polonijnej.

Objętość 6,5 arkusza wydawniczego, nakład 200 egz.

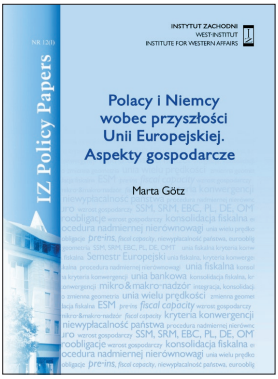

Marta Götz, ***Polacy i Niemcy wobec przyszłości Unii Europejskiej***, „IZ Policy Papers" nr 12.

Prezentowane opracowanie poświęcone jest ocenie polskiego i niemieckiego dyskursu ekonomicznego na temat strefy euro i jej przyszłości.

Próba usystematyzowania zasadniczych kwestii dotyczących strefy euro na elipsie wyznaczonej przez płynne ekstrema: od „przeszłych, pewnych i dobrze rozpoznanych kwestii" do „przyszłych, raczej słabiej zdefiniowanych kategorii", pozwoliła na wstępną ostrożną ocenę polskiej debaty w tym zakresie. W tej części zawarto syntezę najistotniejszych zagadnień pojawiających się w ekonomicznej dyskusji. Starano się odpowiedzieć na pytanie, czy można w Polsce zaobserwować pewne stanowisko wobec proponowanych w UE inicjatyw i podejmowanych działań.

W odniesieniu do RFN przedstawiono dominujące wątki niemieckiego dyskursu o kryzysie i przyszłości strefy euro, wskazując na aktywną rolę RFN w procesie kształtowania przyszłej architektury UE i promowania koncepcji integracji warunkowej.

Zaprezentowane wnioski są próbą uchwycenia najczęściej pojawiających się w RFN i Polsce wątków dyskusji dotyczących (po)kryzysowej przyszłości strefy euro i UE. Opracowanie powstało w ramach polsko-niemieckiego projektu badawczego „Polacy i Niemcy wobec przyszłości Unii Europejskiej" realizowanego przez Instytut Zachodni i Fundację Konrada Adenauera w latach 2012-2013.

Objętość 7,5 arkusza wydawniczego, nakład 50 egz.

„PRZEGLĄD ZACHODNI”

Czasopismo naukowe Instytutu Zachodniego wydawane jest nieprzerwanie od blisko siedemdziesięciu lat. Jego problematykę określa hasło: Polska – Niemcy – Europa. Poszczególne zeszyty mają stałą strukturę wewnętrzną z podstawowymi działami: artykuły, materiały, przeglądy i komentarze, raporty, polemiki i dyskusje, oceny i omówienia, kronika naukowa. Periodyk ukazuje się w nakładzie 500 egzemplarzy, dociera do wielu ośrodków naukowych, instytucji politycznych i społecznych, bibliotek, archiwów i indywidualnych czytelników, zarówno w kraju, jak i w ponad 20 państwach świata. Każdy z artykułów zaopatrzony jest w abstrakt w języku angielskim. Redaktorem naczelnym czasopisma do końca 2013 r. była dr Hanka Dmochowska.

W 2013 r. ukazało się 5 numerów kwartalnika, w tym jeden w języku angielskim.

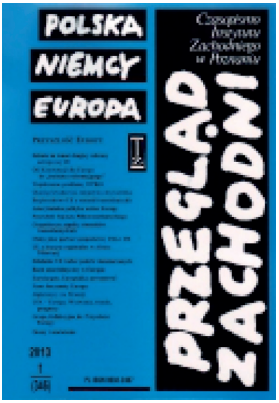

Numer 1, 2013 dotyczył **przyszłości Europy**, a szczególnie perspektyw rozwoju Unii Europejskiej. Wiele miejsca poświęcono toczącej się dyskusji na temat drugiej reformy ustrojowej UE z przywołaniem raportu Grupy Refleksyjnej ds. Przyszłości Europy, a także projektu Konstytucji dla Europy. Pisano o Wspólnej Polityce Bezpieczeństwa i Obrony oraz o kwestiach bezpieczeństwa wewnętrznego UE. Autorzy analizowali stosunki transatlantyckie, koncentrując uwagę na miejscu i roli Europy w polityce USA. Starano się zarysować rangę UE w skali globalnej.

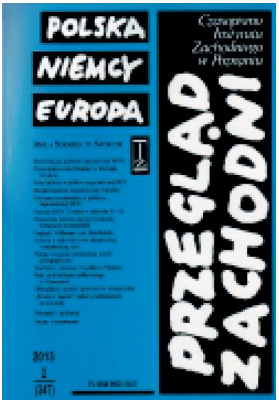

Numer 2, 2013 definiował **współczesną rolę Niemiec w świecie**. Doświadczenia II wojny światowej na wiele lat zaważyły na postrzeganiu państwa niemieckiego. Zjednoczone Niemcy po 1990 r. – z dużym potencjałem gospodarczym, ugruntowaną pozycją w procesie integracji europejskiej, próbujące orientować się globalnie, z nowymi aspiracjami – podjęły na nowo rywalizację. Próbowano znaleźć odpowiedzi na pytania, czy silna Europa zagwarantuje realizację niemieckich oczekiwań, w jaki sposób pogodzić te ambicje z interesami innych państw europejskich i całej Wspólnoty, czy rzeczywiście „widmo Niemiec krąży po Europie” i jakie są symptomy oraz możliwości transatlantyckiej orientacji RFN. Istotną kwestią było też określenie przywódczej roli Niemiec w wewnętrznym dyskursie naukowym.

Numer 3, 2013 poświęcony prof. Andrzejowi Kwileckiemu, znakomitemu poznańskiemu socjologowi, zatytułowany był **Rzeczpospolita mniejszości narodowych i migracyjnych**. Autorzy, wskazując na różne problemy, próbowali odpowie-

dzieć na zasadnicze pytanie, czy Polska jest krajem wielu narodowości, grup etnicznych i wielu kultur. Odwoływali się do niezwykle różnorodnej interpretacji pojęć definiujących narodowość i etniczność, wyznaczniki tożsamości. Omawiali także uregulowania prawne dotyczące grup mniejszościowych, a niekiedy próbowali określić stopień ich integracji wewnętrznej i podatność na asymilację. Poszczególne artykuły dotyczyły m.in.: Litwinów, Karaimów, Górnoślązaków, Kaszubów i Wietnamczyków

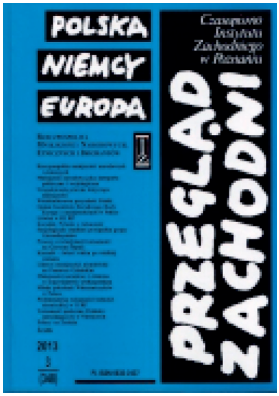

W numerze 4, 2013 omawiającym **kryzysy** autorzy skoncentrowali się na wskazaniu i opisaniu wybranych zjawisk kryzysowych: ich przyczyn, przebiegu i skutków, niekiedy zawiłych powiązań. Na tle ogólnej refleksji teoretycznej dotyczącej kryzysów oraz ich odróżnienia od zagrożeń i katastrof, przywołano zagadnienia z dziejów cywilizacji europejskiej świadczące o niemal ciągłym istnieniu, a przynajmniej powtarzaniu się różnorodnych kryzysów. Równocześnie podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, jaka jest natura oraz przyczyny obecnego kryzysu naszej cywilizacji i jakie mogą być potencjalne jego skutki.

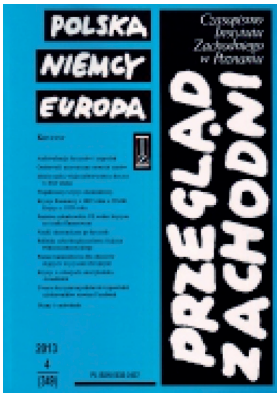

Anglojęzyczny **numer I, 2013**, który ukazał się w nowej szacie graficznej, zawierał artykuły pochodzące z polskiego wydania numeru 2, 2012 i traktował o **polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej**. Wersja elektroniczna tego numeru jest dostępna na stronie internetowej Instytutu, a wersja papierowa miała nakład 200 egzemplarzy.

Zeszyt w języku angielskim został wydany w ramach programu „Index Plus" Nr IxP 0209 2012, którego celem jest przetłumaczenie oraz edycja w latach 2013-2014 czterech numerów „Przeglądu Zachodniego". Opublikowanie „Przeglądu Zachodniego" w wersji anglojęzycznej umożliwi nie tylko umiędzynarodowienie samego czasopisma oraz dorobku Instytutu Zachodniego, ale także pomoże w promocji polskiego dyskursu naukowego za granicą, skłoni też większą niż do tej pory liczbę zagranicznych autorów do publikowania na łamach czasopisma. Wraz z innymi działaniami Wydawcy, zmierzającymi do podniesienia marki „Przeglądu Zachodniego" – m.in. powołanie międzynarodowej rady redakcyjnej, dostęp on-line do zawartości poszczególnych numerów – realizowany projekt służy podniesieniu międzynarodowej rangi czasopisma.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego za publikację w „Przeglądzie Zachodnim" przyznało w grudniu 2013 r. 9 punktów w dziale czasopism, które nie posiadają współczynnika wpływu Impact Faktor (IF)
(http://www.bip.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_12/49be0aea7facc022cd3db1fde4ff92be.pdf).

W 2013 r. kontynuowano współpracę z redakcją The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH) polegającą na udostępnianiu od 2007 r. przez redakcję „Przeglądu Zachodniego" streszczeń artykułów w języku angielskim i ich elektronicznej publikacji w CEJSH. W opublikowanych elektronicznie streszczeniach każdorazowo podawana jest pełna nazwa czasopisma wraz z adresem oraz informacjami dotyczącymi pisma oraz numerów stron oryginalnych publikacji.

Już szósty rok trwa współpraca z biblioteką internetową Central and Eastern European Online Library – CEEOL, której przyświeca idea popularyzacji osiągnięć naukowców z Europy Środkowej i Wschodniej.

Nadal utrzymywany był kontakt z EBSCO Publishing w USA. Na stronie internetowej tej instytucji znajduje się pełna wersja każdego numeru „Przeglądu Zachodniego". Ta pełnotekstowa elektroniczna baza danych bibliograficznych zapewnia stały dostęp do treści fachowych czasopism bibliotekom naukowym i akademickim na całym świecie.

Swój dorobek za poprzedni rok Wydawnictwo Instytut Zachodni pokazało w gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, w ramach odbywającego się w marcu Poznańskiego Przeglądu Książki Naukowej.

„WELTTRENDS"

Instytut Zachodni jest od 1993 r. wraz z WeltTrends e.V. oraz Uniwersytetem w Poczdamie współwydawcą polsko-niemieckiego dwumiesięcznika z zakresu politologicznych studiów porównawczych „WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik und vergleichende Studien". Czasopismo wydawane jest w języku niemieckim (spis treści w języku polskim i angielskim, abstrakty w języku angielskim). Redakcję pisma stanowi dziesięciu redaktorów, w tym pracownik IZ Andrzej Sakson. W każdym numerze pisma, obok głównego bloku artykułów, znajdują się stałe działy, takie jak: forum, analizy, „spojrzenie na świat" („WeltBlick"), portrety wybitnych polityków, polemiki, dział recenzji i kronika naukowa oraz komentarze.

W 2013 r. ukazało się sześć numerów dwumiesięcznika (o łącznej objętości 872 ss.).

Numer 88 (styczeń-luty) poświęcony był problematyce **roli Chin w świecie** („China und die Welt"). Siedmiu autorów z Chin i Niemiec analizuje sytuację gospodarczą w ChRL, jej stosunki polityczne z najbliższymi sąsiadami, m.in z Rosją, relacje Chin z państwa-

mi Pacyfiku, Azji i Ameryki Łacińskiej, kwestię łamania praw człowieka w Chinach oraz stosunki RFN-ChRL. Czytelnik znajdzie także artykuły poświęcone amerykańskiej strategii globalnej, polskiej migracji zarobkowej w dobie kryzysu ekonomicznego UE (autorstwa pracownika IZ), Kazachstanowi jako państwu dostarczającemu surowce energetyczne do Niemiec, potencjałowi nuklearnemu Pakistanu oraz wojnie domowej w Syrii. W dziale polemiki umieszczono trzy opracowania poświęcone polityce zagranicznej na lewej stronie sceny politycznej Niemiec (czerwono-czerwono-zielonej/Rot-Rot-Grün). W dziale historia ukazało się opracowanie z okazji 50-tej rocznicy traktatu elizejskiego.

Przewodnim tematem **numeru 89 (marzec-kwiecień)** był **stosunek Niemców do Rosji** („Russland und Wir"). Sześciu autorów z Niemiec i Rosji krytycznie analizuje stan współczesnych relacji na linii Berlin-Moskwa, zarówno w aspekcie bilateralnym, jak również europejskim i globalnym. W numerze opublikowano także opracowania dotyczące sytuacji politycznej w Korei Południowej, brytyjskiej polityki wobec Unii Europejskiej, „prawicowego zwrotu" na scenie politycznej w Japonii oraz polskiego rynku pracy. W dziale polemiki pomieszczono trzy teksty na temat przyszłości Zachodu oraz artykuł krytykujący współczesną politykę zagraniczną rządzącej koalicji CDU-FDP z punktu widzenia partii Zielonych.

W **numerze 90 (maj-czerwiec)** siedmiu autorów z Turcji i Niemiec analizuje różne aspekty życia politycznego, społecznego i gospodarczego **współczesnej Turcji** („Türkei offensiv"). W piśmie opublikowano także opracowania dotyczące stosunków japońsko-chińskich, polityki energetycznej Chile, wyboru nowego papieża, neutralności Szwecji czy też sytuacji wewnętrznej we Francji. W dziale portrety polityków przypomniano postać polskiego ministra spraw zagranicznych Adama Rapackiego.

Głównym tematem **numeru 91 (lipiec-sierpień)** była **przestępczość o wymiarze międzynarodowym** („Kriminelle Welt"). Pięciu autorów analizuje różne aspekty oddziaływania świata przestępczego na życie polityczne, społeczne i gospodarcze w różnych krajach. Analizowane są przypadki prania brudnych pieniędzy, handel „żywym towarem", produkcja, prze-

myt i dystrybucja narkotyków, kryminalizacja polityki (przykład Kosowa) czy też piractwo w południowowschodniej Azji. W czasopiśmie opublikowano także opracowania dotyczące wyborów prezydenckich w Iranie, napięć wewnętrznych w Turcji i Ekwadorze oraz polityce zagranicznej ugrupowań lewicowo-zielonych w Niemczech. W dziale Forum kontynuowana jest debata na temat relacji niemiecko-rosyjskich (głos zabierają badacze z Niemiec, Polski i Rosji).

Numer 92 (wrzesień-październik) zawierał blok materiałów na temat **Republiki Południowej Afryki** („Regionalmacht Südafrika"). Wydaje się, że wszędzie na kontynencie afrykańskim mają miejsce konflikty, walki i wojny. W związku z tym możemy postawić pytanie, czy silna władza regionalna może przyczynić się do rozwiązania tych problemów. RPA rości sobie prawo, aby stać się taką potęgą. Eksperci z Afryki analizują, w jakim stopniu jest ona temu w stanie sprostać. W „WeltBlick" poruszane są takie tematy, jak: zjawisko piractwa Afryki Zachodniej, niemiecka polityka dotyczącą Syrii, czy protesty w Brazylii. W „Interview" o aktualnej sytuacji w Egipcie po Mursim wypowiada się egipska politolog Hoda Salah. Kryzys europejski omawiany jest z kolei w „Streitplatz". Ekonomista Hartmut Elsenhans pisze, jak nowe rozumienie kapitalizmu pozwoli zwalczyć problemy gospodarcze. Następny omawiany temat to umowa o normalizacji stosunków, do której doszło pomiędzy Serbami a mieszkańcami Kosowa.

Głównym tematem **numeru 93 (listopad-grudzień)** były przemiany sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej **współczesnych Indii** („Indien inside"). Siedmiu autorów analizuje kwestie różnic społecznych, w tym problem głodu, możliwości potencjalnych konfliktów wewnętrznych, regionalizację systemu partyjnego oraz potencjał ekonomiczny tego kraju. Poruszane były także kwestie dotyczące sytuacji w Chinach, Japonii oraz we Włoszech. Egon Bahr dzieli się refleksjami na temat głównych problemów współczesnego świata.

Prawie w każdym numerze pisma publikowane były artykuły polskich autorów dotyczące głównie problematyki Polski i Europy Środkowo-Wschodniej oraz stosunków polsko-niemieckich. Spis treści wszystkich numerów czasopisma znajduje się na stronie internetowej: www.welttrends.de.

W 2013 r. „WeltTrends" został po raz pierwszy poddany ocenie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W jej wyniku czasopismo uzyskało 5 punktów w dziale czasopism, które nie posiadają współczynnika wpływu Impact Faktor (IF) (http://www.bip.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_12/49be0aea7facc022cd3db1fde4ff92be.pdf).

„BIULETYN INSTYTUTU ZACHODNIEGO”

Publikacja internetowa Instytutu Zachodniego „Biuletyn Instytutu Zachodniego” ukazuje się od 2008 r. Zawiera bieżące analizy najważniejszych wydarzeń i problemów z zakresu stosunków polsko-niemieckich, europejskich i transatlantyckich. Tematyka „Biuletynów” dotyczy zagadnień zdefiniowanych jako priorytetowe obszary zainteresowań IZ, tj.: przemian politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych w Niemczech; roli Niemiec na arenie międzynarodowej; stosunków polsko-niemieckich, Unii Europejskiej w stosunkach międzynarodowych.

Newsletter z informacją o kolejnych „Biuletynach” dociera do około 1500 odbiorców – głównie naukowców, polityków, urzędników i dziennikarzy. Wybrane numery „Biuletynu” ukazują się w języku angielskim. W przygotowanie kolejnych numerów Biuletynu zaangażowani są: redaktorzy – K. Malinowski, M. Götz, R. Grodzki oraz odpowiedzialna za korektę językową H. Różanek.

Biuletyny publikowane są w formie elektronicznej na stronie www.iz.poznan.pl.

Autorami zamieszczanych na stronie Instytutu tekstów byli zarówno pracownicy Instytutu Zachodniego, jak i przedstawiciele innych placówek naukowych.

W 2013 r. ukazało się 40 numerów „Biuletynu IZ”:

Nr 115, M. Wagińska-Marzec, *Wagner oczyma współczesnych twórców.*

Nr 116, W. Ostant, *Trzydziesty szczyt UE-Rosja (20-21 XII 2012).*

Nr 117, M. Götz**,** *Makroekonomiczna kondycja Niemiec – względna stabilność w okresie niepewności.*

Nr 118, M. Rutowska, *Sprawa restytucji dóbr kultury w XXI wieku utraconych przez Polskę.*

Nr 119, T. Budnikowski, *Efektywność stosowania pracy skróconej w okresie kryzysu ekonomicznego.*

Nr 120, N. Jackowska, *Abdykacja papieża w opiniach niemieckich komentatorów.*

Nr 121 *(specjalny), J. Kiwerska z zespołem, USA – Europa. Wyzwania, trendy, prognozy. Raport z prac nad projektem badawczym.*

Nr 122, M. Wagińska-Marzec, *W blasku jubileuszy: Kraków – Lipsk – Penderecki.*

Nr 123, P. Kubiak, *Nowy rząd w Dolnej Saksonii. Komentarz po wyborach krajowych z 20.01.2013 r.*

Nr 124, P. Kalka, *Kontrowersje wokół perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.*

Nr 125, Z. Mazur, *Uwikłani Niemcy, paskudni Polacy.*

Nr 126, A. Lewandowska, *Wizerunek Polski i Polaków w niemieckiej prasie z 2012 roku.*

Nr 127, P. Kubiak, *Alternatywa dla Niemiec (AfD) – nowa siła na niemieckiej scenie politycznej?*

Nr 128, T. Młynarski, *Partnerstwo czy nierównowaga? Francja wobec rosnącej pozycji Niemiec w Unii Europejskiej.*

Nr 129, J. Kłoszewski, *Rząd Camerona wobec spadku popularności Partii Konserwatywnej.*

Nr 130, J. Kiwerska, *Amerykanie o roli Niemiec na arenie międzynarodowej.*

Nr 131, J. Kłoszewski, *Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego w martwym punkcie?*

Nr 132, M. Wagińska-Marzec, *Debata o kulturze – 7. Federalny Kongres Kultury.*

Nr 133, T. Czapiewski, *Reformator czy uciekinier? Rząd Davida Camerona wobec Unii Europejskiej i niemieckiego przywództwa.*

Nr 134 *(specjalny), M. Götz, Polskie inwestycje za granicą -pomoc państwa? / Polish Foreign Investment – State Aid?*

Nr 135, Z. Mazur, *Niemieckie wnuczki i niemieccy wnukowie/ German Granddaughters, German Grandsons.*

Nr 136, P. Żurawski vel Grajewski, *Polska wobec przywództwa Niemiec w Unii Europejskiej.*

Nr 137, L. Gregl, M. J. Tomaszyk, *Wybrane aspekty litewskiej prezydencji w Radzie w II połowie 2013 roku.*

Nr 138, J. Kiwerska, *Fiasko „resetu" w stosunkach amerykańsko-rosyjskich?/ Failed reset of American-Russian relations?*

Nr 139, N. Jackowska, *Parlament Europejski wobec sytuacji krajów Partnerstwa Wschodniego oraz Ukrainy przed zawarciem umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską/ The European Parliament on the position of Eastern Partnership countries and Ukraine in the run-up to their conclusion of association agreements with the European Union.*

Nr 140, P. Kubiak, *Będzie nowa koalicja. Niemiecka scena polityczna po wyborach do Bundestagu z 22 września 2013 r.*

Nr 141, A. Skorek, *Israel's Strategic Choice: Alternatives for the Alliance with United States of America.*

Nr 142, T. Nowotny, *Diplomacy and Global Governance. The Diplomatic Service in an Age of Worldwide Interdependence.*

Nr 143, Ł. Nazarko, *Foresight w stosunkach międzynarodowych.*

Nr 144, J. Kiwerska, *Wątpliwy przywódca – USA po ostatnich doświadczeniach/ The Dubious Leader: USA in the Wake of Recent Developments.*

Nr 145, N. Jackowska, *Tadeusz Mazowiecki in memoriam/ Tadeusz Mazowiecki in memoriam.*

Nr 146, P. Misztal, *Ewolucja polsko-niemieckiej wymiany handlowej na przełomie XX i XXI wieku.*

Nr 147, T. Budnikowski, *Rola instytucji płacy minimalnej w powyborczych rozmowach koalicyjnych w RFN/Role of the minimum wage in post-electoral coalition talks in Germany.*

Nr 148 (specjalny), A. Fiń, A. Legut, W. Nowak, M. Nowosielski, K. Schöll-Mazurek, *Opinie i postawy Polonii i Polaków mieszkających za granicą wobec polityki polonijnej/ Views and Attitudes of the Polish Community and Poles Living Abroad on the Policy Towards Polish Expatriate Communities.*

Nr 149, P. Kubiak, *O krok od wielkiej koalicji. Umowa koalicyjna CDU/CSU-SPD podpisana.*

Nr 150, W. Ostant, *Współpraca UE i Izraela w dziedzinie zwalczania terroryzmu.*

Nr 151, S. Wojciechowski, *Słabość polityczna Unii Europejskiej i jej przyczyny - kazus Ukrainy/Political weakness of the European Union and its causes - the case of Ukraine.*

Nr 152 (specjalny), K. Malinowski, *Polska i Niemcy - możliwości i ograniczenia partnerstwa w Unii Europejskiej/ Poland and Germany - Opportunities and Limitations for a Partnership within the European Union.*

Nr 153 (specjalny), S. Żerko, *Przyszłość Unii Europejskiej w polskiej publicystyce politycznej. Uwagi o charakterze dyskursu/ The future of the European Union in Polish political journalism. Contributions to discourse.*

Nr 154 (specjalny), Z. Mazur, *Polskie elity polityczne wobec przyszłości Unii Europejskiej/Polish political elites on the future of the European Union.*

Nr 155, J. Dobrowolska-Polak, *Jubileusz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony - w cieniu dalszego impasu/Anniversary of the Common Security and Defense Policy overshadowed by continued stalemate.*

BIBLIOTEKA

Wraz z utworzeniem Instytutu Zachodniego w 1945 r. powstała biblioteka. Przez blisko 70 lat funkcjonowania gromadziła bogate zbiory specjalistyczne z zakresu niemcoznawstwa, historii, problematyki europejskiej i stosunków międzynarodowych. W jej zasobach znajdują się również unikatowe zespoły archiwalne oraz dokumentacja prasowa. Biblioteka Instytutu Zachodniego jest publicznie dostępna – z jej zasobów korzystają przede wszystkim studenci, pracownicy naukowi, stażyści oraz dziennikarze, a także zainteresowani problematyką czytelnicy. Oprócz działalności udostępniania zbiorów prowadzi również szeroko rozbudowaną informację naukową.

Obecnie biblioteka Instytutu Zachodniego gromadzi publikacje z zakresu najnowszej historii Niemiec, stosunków polsko-niemieckich oraz spraw polskich na tle sytuacji międzynarodowej. Bogaty jest zbiór opracowań na temat zjednoczenia Niemiec, przemian w Europie Środkowo-Wschodniej, a także integracji europejskiej i problematyki transatlantyckiej. Zbiory dotyczą zarówno politycznych, jak i prawnych, ekonomicznych oraz kulturalnych aspektów tych zagadnień. Biblioteka Instytutu jest jedną z nielicznych w Polsce, której udało się zebrać w okresie swego istnienia tak bogatą literaturę dotyczącą problematyki niemieckiej i międzynarodowej.

Księgozbiór biblioteki Instytutu Zachodniego obejmuje ponad 110 tys. pozycji – książek, czasopism oraz zbiorów specjalnych. Zarówno wydawnictwa książkowe, jak i czasopisma były w znacznej większości opublikowane po wojnie, w 60 proc. są to prace obcojęzyczne, głównie z niemieckiego obszaru językowego, ale też angielskie, francuskie oraz w językach słowiańskich. Warte wyróżnienia są zbiory specjalne. W ich skład wchodzą m.in. pamiętniki pochodzące z trzech konkursów ogłoszonych przez Instytut Zachodni, a skierowanych do różnych grup mieszkańców Ziem Zachodnich i Północnych: w 1957 r. – do osadników, w 1966 r. – do mieszkańców, w 1970 r. – do młodzieży. Zbiór ten liczy 1077 pozycji. Innym ciekawym zespołem w posiadaniu biblioteki jest archiwum fotograficzne Ziem Zachodnich i Północnych. Zawiera ono pozytywy i negatywy zdjęć – około 5500 sztuk – wykonanych pod koniec lat czterdziestych XX w. Obecnie stanowią one żywą dokumentację powojennej rzeczywistości Ziem Odzyskanych.

W 2013 r. biblioteka działała do czerwca w składzie trzyosobowym, a od drugiej połowy roku po odejściu na emeryturę kierownik biblioteki Danuty Małeckiej w składzie dwuosobowym. Praktykę 4-tygodniową w roku sprawozdawczym odbyła tylko jedna osoba, która zajmowała się pracami archiwizacyjnymi.

Na koniec roku baza elektroniczna katalogu liczyła 14 319 rekordów książek i czasopism.

Przeszukiwania w 2013 r. elektronicznej bazy katalogowej wyniosły 2581 wywołań.

W roku sprawozdawczym opracowano 655 książek i czasopism. Stan księgozbioru na dzień 31.12. 2013 r. wynosił **112 052** wol., w tym **81 106** wol. to druki zwarte, **29 451** wol. to czasopisma, a **1493** to jednostki inwentarzowe zbiorów specjalnych.

W 2013 r. przybyło 655 woluminów, z czego:

- 370 wol. zakupiono na sumę 68 304,89 zł, w tym 6 763,54 zł przeznaczono na książki polskie, 16 104,10 zł – na książki zagraniczne, 6 967,77 zł – na czasopisma polskie oraz 38 469,48 zł – na czasopisma zagraniczne.
- 120 wol. otrzymano w ramach wymiany, w tym z wymiany krajowej – 46 wol. książek oraz 19 wol. czasopism; z wymiany zagranicznej – 22 wol. książek i 33 wol. czasopism. W ramach wymiany wysłano następującą liczbę wydawnictw Instytutu Zachodniego: w kraju – 26 wol. „Przeglądu Zachodniego" oraz 33 wol. książek; za granicę – 20 wol. „Przeglądu Zachodniego" oraz 33 wol. książek.
- 165 woluminów pochodziło z darów (126 książek i 39 czasopism).

W 2013 r. wypożyczono ogółem 6104 wol., z czego przez wypożyczalnię – 2713 wol. Odnotowano 1551 odwiedzin w czytelni. Włączono do magazynu 9422 wol. książek i czasopism.

W ramach wypożyczalni międzybibliotecznych placówka utrzymywała kontakt z 10 bibliotekami w kraju i za granicą. Wypożyczono z innych bibliotek 8 wol. oraz wypożyczono do innych bibliotek 2 wol.

W ramach działalności informacyjnej udzielono 13 informacji bibliograficznych, wykonano 3 tematyczne zestawienia bibliograficzne oraz 52 inne informacje tematyczne.

W roku sprawozdawczym wykonano 10 893 kopie kserograficzne na użytek czytelników i na zlecenia wewnętrzne.

ARCHIWUM II WOJNY ŚWIATOWEJ

Archiwum II Wojny Światowej Instytutu Zachodniego to uporządkowany zbiór dokumentów i materiałów archiwalnych oraz fotografii dotyczących wojny i okupacji niemieckiej w Polsce i Europie (l939-l945). Cały zbiór liczy ponad 2500 pozycji inwentarzowych (około 5000 teczek) oraz około 7000 fotografii. Archiwum składa się z następujących działów:

- **Dokumenty niemieckie** (960 pozycji inwentarzowych, sygn. I.Z. Dok. I). Największą grupę dokumentów stanowią akta: Reichsstatthalter Warthegau, Regierungspräsident – Posen, Reichsstatthalter Danzig – Westpreussen, Der Chef der Sicherheitspolizei und des SD – Umwandererzentralstelle-Posen, Der Chef der Sicherheitspolizei und des SD Einwandererzentralstelle, Reichsuniversität – Posen, Oberlandesgericht – Posen, Reichsjustizministerium, zbiór ulotek propagandowych, plakatów oraz czasopism. Materiały te dotyczą: działań wojennych na terenie Polski oraz zachodniej Europy, założeń hitlerowskiej polityki narodowościowej na ziemiach polskich wcielonych do Rzeszy oraz w Generalnym Gubernatorstwie; położenia oraz eksterminacji ludności polskiej i żydowskiej; wysiedleń oraz przesiedleń Polaków i Żydów; polityki w stosunku do polskiej kultury, nauki, oświaty oraz Kościoła katolickiego; niemieckiego osadnictwa na ziemiach polskich; organizacji nauki niemieckiej; sytuacji Niemców w Polsce; spraw SS, policji, NSDAP oraz Wehrmachtu. W dziale tym znajdują się również niemieckie ulotki propagandowe, prasa oraz czasopisma.
- **Dział wspomnień, pamiętników i relacji** (480 pozycji inwentarzowych, sygn. I.Z. Dok. II) dotyczących: wywiadu niemieckiego na ziemiach polskich przed agresją 1939 r.; działań wojennych w 1939 r.; polityki narodowościowej wobec Polaków i Żydów; obozów koncentracyjnych i jenieckich, więzień, pracy przymusowej; udziału w konspiracji niepodległościowej; powstania warszawskiego.
- **Dział protokółów, zeznań świadków oraz sprawozdań z prac badawczych** (180 pozycji inwentarzowych, sygn. I.Z. Dok. III). Zgromadzone w tym dziale materiały dotyczą: mniejszości niemieckiej w Polsce przed 1939 r., egzekucji i pacyfikacji w latach 1939-1945; eksterminacji ludności polskiej; osadzania Polaków i Żydów w więzieniach i obozach koncentracyjnych; konspiracyjnej działalności niepodległościowej; losów Kościoła katolickiego w okupowanej Polsce.
- **Dział fotografii** (lata 1939-1945, 160 pozycji inwentarzowych, ok. 7000 sztuk, sygn. I.Z. Dok. IV). Około 90 proc. fotografii jest pochodzenia niemieckiego, pozostałe – polskiego. Przedstawiają: działania wojenne na obszarach Polski w latach 1939 i 1945; działania wojenne w Europie w latach 1940-1945; warunki życia ludności polskiej, niemieckiej i ukraińskiej w Generalnym Gubernatorstwie; ludność niemiecką na terenach polskich włączonych do III Rzeszy; życie w III Rzeszy; położenie ludności polskiej w Kraju Warty; zbrodnię sowiecką w Katyniu w 1940 r.; niemieckie zbrodnie na ludności polskiej, powstanie warszawskie.
- **Dział dokumentów wytworzonych po 1945 r., opracowań oraz materiałów prasowych** (461 pozycji inwentarzowych, sygn. I. Z. Dok. V). Dotyczą: procesów zbrodniarzy niemieckich; życia społecznego i politycznego Polaków pod okupacją niemiecką, w tym: polityki narodowościowej, tajnego nauczania, eks-

terminacji ludności polskiej, obozów koncentracyjnych, życia religijnego, konspiracji niepodległościowej, powstania warszawskiego. Ponadto w dziale tym znajdują się materiały i dokumenty: Biura Odszkodowań Wojennych z 1947 r., Polskiego Związku Zachodniego, Sądów Grodzkich, referaty i materiały z sesji naukowych.

Wydzielone kolekcje Archiwum zawierają: zbiór materiałów i dokumentów dotyczących strat inteligencji polskiej w latach II wojny światowej oraz konspiracji wielkopolskiej 1939-1945.

Każdy z działów posiada inwentarz archiwalny oraz opracowany dla całości zbiorów inwentarz rzeczowy. Komplet wszystkich inwentarzy znajduje się w czytelni biblioteki Instytutu.

W 2013 r. udostępniono łącznie 200 teczek dokumentów zgromadzonych w poszczególnych działach Archiwum oraz w odrębnej kolekcji dokumentów i materiałów dotyczących konspiracji niepodległościowej w Wielkopolsce w latach 1939-1945.

Z poszczególnych działów Archiwum udostępniono: I.Z. Dok. I – dokumenty niemieckie (105 teczek); I.Z. Dok. II – wspomnienia (72); I.Z. Dok. III – protokoły (22); I.Z. Dok. V – varia (21), w tym z kolekcji materiałów dotyczących konspiracji wielkopolskiej. Z działu I.Z. Dok. IV – fotografie około 130 sztuk.

Dokumenty, inne materiały archiwalne oraz fotografie udostępniano instytucjom, naukowcom, studentom, dziennikarzom oraz osobom prywatnym. Wykorzystane zostały do opracowania tematów badawczych, w tym prac doktorskich, magisterskich, artykułów prasowych, filmów dokumentalnych oraz kronik rodzinnych. Kwerendy prowadzili m.in. pracownicy naukowi z Niemiec (Universität w Regensburg, Universität Konstanz, Europa Universität Viadrina,) oraz Stanów Zjednoczonych (Georgia College).

Głównymi tematami poszukiwań źródłowych były następujące zagadnienia: zbrodnie niemieckie popełnione na terenie Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie (1939-1945); zbrodnia w Piaśnicy; Niemcy bałtyccy (Baltendeutsche) w Kraju Warty; zbrodnie niemieckie w zakresie medycyny; Niemcy i okupacja niemiecka w Poznaniu (1939-1945); Reichsuniversität Posen, analiza wyroków wydanych przez Wyższy Sąd Krajowy w Poznaniu na polskich członkach organizacji konspiracyjnych w latach 1941-1944); Deutsche Volksliste (DVL) na obszarze Kraju Warty; losy polskich uniwersytetów w latach II wojny światowej; wysiedlenia ludności polskiej z Kraju Warty do Generalnego Gubernatorstwa (1939-1941); ziemie polskie pod okupacją niemiecką (1939-1945); dzieje Kościoła i duchowieństwa katolickiego w latach II wojny światowej; dzieje miast wielkopolskich (1939-1945); historia miasta Słubice.

Z działu IV archiwum udostępniono m.in. fotografie dla opracowań: Alexandra Richie, *Warsaw 1944; The Fateful Uprising*, Harper Press – London; Jan M. Piskorski, *Die Verjagten*, Siedler Verlag München; do monografii Żnina; dla filmu dokumentalnego pt. *Kapelani katyńscy* (dla TV Religia); także na wystawę z okazji 25-lecia Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM w Poznaniu.

Udzielono konsultacji oraz udostępniono dokumenty i inne materiały dla realizacji przez TVP Oddział w Poznaniu filmu dokumentalnego o dr. Franciszku Wi-

taszku. Przygotowano informację dla Departamentu Strategii Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego o zasobach archiwalnych IZ do zamieszczenia na stronie internetowej Ministerstwa. Konsultowano oraz przygotowano dla Wydziału Kultury i Dziedzictwa Urzędu Miasta Poznania propozycję napisu na tablicy upamiętniającej wysiedlenia ludności polskiej z Poznania i Wielkopolski do Generalnego Gubernatorstwa oraz związanego z nimi obozu przesiedleńczego Lager Glowna.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w zasobach archiwum 29 kwerend archiwalnych, których wyniki przesłano drogą korespondencyjną. Wykonano je m.in. dla instytucji niemieckich i osób prywatnych (dotyczyły działalności obywateli niemieckich oraz losów ich rodzin w Kraju Warty w latach 1939-1945); Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, Oddziału IPN w Poznaniu, Bydgoszczy i Gdańsku; Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

Ponadto osobom prywatnym oraz reprezentującym różne urzędy i instytucje udzielano – w formie pisemnej, osobiście lub telefonicznie – licznych informacji o zasobach archiwalnych Instytutu i wydarzeniach związanych z II wojną światową.

W 2013 r. kontynuowany był projekt badawczy pt. „Archiwum II wojny światowej (1939-1945) Instytutu Zachodniego", finansowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w ramach modułu badawczego pod nazwą Narodowy Program Rozwoju Humanistyki. Dzięki pozyskanym środkom kontynuowano digitalizację zbiorów Archiwum. W 2013 r. ukończono digitalizację działu I – dokumenty niemieckie, II – wspomnienia, III – protokoły, IV – fotografie, V – varia.

SPRAWY ORGANIZACYJNE

Z dniem 1 lipca 2013 r. decyzją Ministra Spraw Zagranicznych – po przeprowadzeniu procedury konkursowej – na stanowisko dyrektora Instytutu Zachodniego powołany został dr Michał Nowosielski, do tej pory pełniący obowiązki dyrektora. Pełnomocnikiem ds. programowych był do 15 września 2013 r. mgr Marcin Tujdowski. Zaś 30 września 2013 r. na stanowisko zastępcy dyrektora ds. naukowych powołany został prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski.

W kwietniu 2013 r. rozpoczęła się procedura reorganizacji Instytutu Zachodniego polegająca na zmianie ministra nadzorującego z ministra właściwego dla spraw zagranicznych na ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego. Przeprowadzono ją na podstawie art. 8 pkt 5 Ustawy o instytutach badawczych z dnia 30 kwietnia 2010 r. W jej wyniku od dnia 30 września 2013 r. ministrem nadzorującym jest Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W okresie sprawozdawczym realizowano prace związane z kompleksową oceną działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych. Procedura ta była prowadzona przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym. W jej wyniku decyzją nr 336/KAT/2013 Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał Instytutowi Zachodniemu wysoką kategorię A.

W okresie sprawozdawczym ukończono prace nad Strategią Instytutu Zachodniego na lata 2013-2018, została ona przyjęta przez Dyrekcję IZ 6 marca 2012 r.

Jednocześnie trwały prace nad opracowaniem strategii rozwoju zasobów ludzkich w IZ w związku z wprowadzeniem nowego systemu oceny i zadaniowania pracowników.

Ze względu na przypadającą w 2014 r. 70. rocznicę powstania Instytutu podjęto działania mające na celu jej uczczenie. Powołano komitet organizacyjny w składzie: Jadwiga Kiwerska (przewodnicząca), Karolina Andrzejewska, Joanna Dobrowolska-Polak, Radosław Grodzki. Honorowy Patronat nad uroczystościami objął Prezydent RP Bronisław Komorowski. Powołano także Komitet Honorowy, na którego czele stanął Jerzy Buzek. W jego skład weszli m.in.: Władysław Bartoszewski, Anna Wolff-Powęska, Andrzej Kwilecki, Marek Ziółkowski, Rita Süssmuth, Jan Kulczyk, arcybiskup Henryk Muszyński, a także Prezydent M. Poznania, Marszałek Województwa Wielkopolskiego i Wojewoda Wielkopolski.

W okresie sprawozdawczym, oprócz działalności naukowo-badawczej, Instytut prowadził także działalność gospodarczą – wynajem pomieszczeń oraz sprzedaż wydawnictw. Ponadto realizowane były dwa projekty finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki:

1. Projekt **„B+R dla Wielkopolski”** obejmował realizację szkoleń, warsztatów, staży oraz modułu badawczego. Przedsięwzięcie było współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (Priorytet VIII, Działanie 8.2, Poddziałanie 8.2.1. Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw). Projekt był realizowany od 1 października 2011 r. do 31 marca

2013 r. przez Instytut Zachodni w Poznaniu we współpracy z Wielkopolskim Związkiem Pracodawców Prywatnych. Adresatami projektu byli pracownicy naukowi jednostek naukowo-dydaktycznych województwa wielkopolskiego oraz pracownicy naukowi oraz naukowo-dydaktyczni uczelni wielkopolskich chcący podnosić swoje umiejętności i wiedzę z zakresu zarządzania badaniami naukowymi oraz transferu wyników prac badawczych do przedsiębiorstw. Do projektu zrekrutowanych zostało stu uczestników, w tym sześćdziesiąt kobiet, którzy w ramach działań projektowych brali udział w cyklu szkoleń.

Równolegle przeprowadzono badania diagnozujące potrzeby przedsiębiorców w zakresie współpracy ze sferą B+R, będące wskazówką w kontekście planowanych przez uczestników projektów badawczych oraz staży. Badania zostały przeprowadzone na próbie 1000 przedsiębiorstw z województwa wielkopolskiego powiązanych z branżami kluczowymi. Ich wyniki dostępne są w formie elektronicznej.

W kolejnym etapie projektu brało udział czterdziestu uczestników spośród stu, którzy skorzystali ze szkoleń. Wybrani uczestnicy zostali zaproszeni do stworzenia planu badań oraz projektu badawczego w trakcie czternastogodzinnego warsztatu prowadzonego przez eksperta ds. foresight. Następnie projekty badawcze zostały zrealizowane na podstawie przeprowadzonej analizy foresight przedsiębiorstwa w ramach staży

Po ukończonym module stażowym wyniki przeprowadzonych badań zostały skonsultowane z ekspertem ds. foresight w trakcie paneli dyskusyjnych. Następnie zebrano je w ramach obszernej, dwutomowej publikacji, którą wydano w formie elektronicznej i „klasycznej" na początku 2013 r. Stażyści mieli również możliwość zaprezentowania swojej pracy badawczej w trakcie spotkań, które odbyły się w ich jednostkach macierzystych – na uczelniach oraz w jednostkach naukowo-badawczych w pierwszym kwartale 2013 r. Projekt zakończył się międzynarodową konferencją naukowo-gospodarczą: REGIONALNE FORUM WSPÓŁPRACY MIĘDZY NAUKĄ I BIZNESEM: „B+R dla Wielkopolski", którą zorganizowano w Poznaniu w dniach 14-15 lutego 2013 r.

2. Projekt **„Współpraca międzysektorowa na rzecz adaptacyjności przedsiębiorstw"** obejmuje realizację badań, paneli dyskusyjnych i upowszechnienie wyników przeprowadzonych prac. Przedsięwzięcie jest współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Priorytetu VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działania 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałania 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie – POKL. Projekt jest realizowany od 1 grudnia 2013 r. do 31 grudnia 2014 r. przez Instytut Zachodni w Poznaniu (partner) we współpracy z Polską Fundacją Promocji Kadr w Warszawie (lider). Celem głównym przedsięwzięcia jest dostarczenie przedstawicielom jednostek samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego wiedzy dotyczącej zmian gospodarczych oraz ich wpływu na działania instytucji samorządu województwa mazowieckiego w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami. Cele szczegółowe wynikające z celu głównego obejmują w związku z tym podniesienie wiedzy przedstawicieli JST na temat: rynku pracy, potrzeb przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne w województwie mazowieckim oraz współpracy pomiędzy JST a przedsiębiorstwami województwa mazowieckiego w zakresie ada-

ptacyjności przedsiębiorstw i ich pracowników, a także podniesienie jakości i efektywności współpracy międzysektorowej w województwie mazowieckim na podstawie zaadaptowanych rozwiązań i dobrych praktyk oraz podniesienie kompetencji przedstawicieli JST w zakresie współpracy międzysektorowej w województwie mazowieckim. Przeprowadzone w 2013 r. działania obejmowały prace przygotowawcze i organizacyjne przed rozpoczęciem właściwej realizacji przedsięwzięcia w kolejnych miesiącach.

SPRAWY FINANSOWE

Na podstawie decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr 4359/E-25/S/2013 z dnia 19 lutego 2013 r./S/2012 przyznano Instytutowi dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego w wysokości 1 448 450 zł.

Ponadto MNiSW decyzją nr 4359/E-25/M/2013 z dnia 15 marca 2013 r. przyznało środki na prowadzenie w 2013 r. badań naukowych służących rozwojowi młodych naukowców w wysokości 7 620 zł.

W związku z tym, na podstawie regulaminu przyznawania środków finansowych na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich w Instytucie Zachodnim w Poznaniu, przeprowadzono konkurs na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich w Instytucie Zachodnim. W jego wyniku przyznano dwie dotacje:

- Dr Marta Götz, „Polskie inwestycje za granicą a pomoc państwa", wysokość dofinansowania 3 800 zł;
- Mgr Witold Ostant, „W poszukiwaniu optymalnej drogi rozwoju – wyzwania stojące przez Polską do 2050", wysokość dofinansowania 3 820 zł.

Pozostałe środki potrzebne do prawidłowego funkcjonowania Instytutu i prowadzenia działalności statutowej wypracowano poprzez projekty badawcze ze środków zewnętrznych w wysokości 864 634 zł (w tym koszty pośrednie 76 752,50 zł) oraz działalność gospodarczą (zysk netto: 191 912 zł).

W 2013 r. realizowane były projekty ze środków następujących instytucji:

1. MNiSW

● projekt badawczy nr11H 11 012980, pt. „Archiwum II wojny światowej (1939-1945) Instytutu Zachodniego", realizowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, moduł badawczy 1.1, w okresie 27.01.2012 r.-26.01.2015 r., wysokość dofinansowania **486 894** zł, z czego w 2013 r. **226 024** zł;

● projekt badawczy nr I x P 0209 2012, pt. „Stworzenie anglojęzycznej wersji 'Przeglądu Zachodniego'", w ramach programu MNiSW „Index Plus", w okresie 11.12.2012 r.-10.12.2014 r., wysokość dofinansowania **200 000** zł, z czego na 2013 r. **77 522,50** zł;

● projekt badawczy nr 31H 12 005681, pt. „Tłumaczenie na język niemiecki i wydanie w 2013 r. książki Andrzeja Saksona 'Od Kłajpedy do Olsztyna. Współcześni mieszkańcy byłych Prus Wschodnich: Kraj Kłajpedzki, Obwód Kaliningradzki, Warmia i Mazury'", w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, w okresie od 13.12.2012 r.-12.12.2015 r., wysokość dofinansowania **172 000** zł, z czego na 2013 r. **3 750** zł;

● projekt badawczy nr 11 H 12 0424 81 pt. „Stworzenie bazy tekstowej pamiętników ze zbiorów Instytutu Zachodniego" w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w okresie od 1.02.2013 r.-28.02.2016 r., wysokość dofinansowania **250 000 zł**, z czego w 2013 r. **56 614,89** zł.

2. Narodowe Centrum Nauki

● projekt badawczy pt. „USA – Europa. Wyzwania, trendy i perspektywy" pod kierownictwem prof. dr hab. Jadwigi Kiwerskiej, okres realizacji 20.05.2011 r.-19.03.2013 r., dofinansowanie **70 000** zł, z czego w 2013 r. **14 337,40** zł;

● projekt badawczy pt. „Literatura zjednoczonych Niemiec a tożsamość kulturowa i narodowa" pod kierownictwem prof. dr. hab. Huberta Orłowskiego, okres realizacji 13.06.2011 r.-12.06.2013 r., dofinansowanie **100 000** zł, z czego w 2013 r. **13 659,72** zł;

● projekt badawczy pt. „Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku" pod kierownictwem prof. dr. hab. Sebastiana Wojciechowskiego, okres realizacji 30.06.2011 r.-29.06.2013 r., dofinansowanie **75 000** zł , z czego w 2013 r. **17 157,80** zł;

● projekt badawczy pt. „Polityka międzynarodowych działań humanitarnych" pod kierunkiem dr Joanny Dobrowolskiej-Polak, okres realizacji 6.09.2010 r.-5.06.2013 r., dofinansowanie **40 000** zł, z czego w 2013 r. **11 169,07** zł;

● projekt badawczy pt. „Polacy w Niemczech. Aspekty społeczne, polityczne ekonomiczne i prawne" pod kierownictwem dr. Michała Nowosielskiego, okres realizacji 28.10.2010 r.-27.10 2013 r., dofinansowanie **100 000 zł,** z czego w 2013 r. **28 824,82** zł;

● projekt badawczy pt. „Tendencje zmian w wykorzystaniu czasu pracy w państwach wysoko rozwiniętych" pod kierunkiem prof. dr. hab. Tomasza Budnikowskiego, okres realizacji 9.08.2012 r.-8.08.2014 r., dofinansowanie **28 900 zł**, z czego w 2013 r. **14 672,99** zł;

● projekt badawczy pt. „Polskie inwestycje bezpośrednie na dojrzałych rynkach Unii Europejskiej. W kierunku teorii ugruntowanej" pod kierunkiem dr Marty Götz, okres realizacji 9.08.2012 r.-8.02.2014 r., dofinansowanie **26 593 zł**, z czego w 2013 r. **10 271,69** zł;

● projekt badawczy pt. „Współczesne Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w latach 2004-2013" pod kierunkiem prof. IZ dr. hab. Krzysztofa Malinowskiego, okres realizacji 7.08.2012 r.-6.08.2014 r., dofinansowanie **29 940 zł**, z czego w 2013 r. **14 024,21** zł;

● projekt badawczy pt. „Pakt Trzech. Studium z dziejów niemieckiej 'polityki sojuszy' 1939-1941/42" pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Żerko, okres realizacji 21.12.2012 r.-20.12.2014 r., dofinansowanie **48 950 zł,** z czego w 2013 r. **44 660,66** zł;

● projekt badawczy pt. „Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej" pod kierunkiem prof. IZ dr. hab. Krzysztofa Malinowskiego, okres realizacji 16.07.2013 r.-15.01.2015 r., dofinansowanie **88 700** zł., z czego w 2013 r. **3 165** zł.

3. Ministerstwo Spraw Zagranicznych

● projekt badawczy pt. „Polityka polonijna w praktyce" pod kierunkiem dr. Michała Nowosielskiego, okres realizacji 1.04.2013 r.-31.12.2013 r., dofinansowanie **130 000** zł, z czego wydatkowano **126 896,32** zł.

4. Fundacja Konrada Adenauera

● dofinansowanie publikacji *Polsko-niemieckie stosunki społeczne i kulturalne* w ramach serii „Republika Federalna Niemiec 20 lat po zjednoczeniu"– w wysokości: **5 000** zł;

● Polsko-niemiecki projekt badawczy (seminarium, konferencja, publikacja) „Polacy i Niemcy wobec przyszłości Unii Europejskiej" w wysokości: **21 666,16** zł.

5. Stowarzyszenie Instytut Zachodni

● dofinansowanie wydania 4 numerów kwartalnika „Przegląd Zachodni" w 2013 r. w wysokości **49 000** zł;

● dofinansowanie wydania publikacji autorstwa Zbigniewa Mazura, Huberta Orłowskiego, Marii Wagińskiej-Marzec *Kultura w zjednoczonych Niemczech* w wysokości **10 000** zł.

6. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu

● projekt „B+R dla Wielkopolski"– przychody dla Instytutu w 2013 r. **109 597,89** zł.

7. Mazowiecka Jednostka Wdrażania Projektów Unijnych

● projekt „Współpraca międzysektorowa na rzecz adaptacyjności przedsiębiorstw" – przychody dla Instytutu w 2013 r. **3 300** zł.

SPRAWY KADROWE

Skład osobowy pracowników Instytutu Zachodniego w dniu 31 grudnia 2013 r. obejmował **34** osoby, w tym **32** zatrudnione na całym etacie oraz **2** osoby na ½ etatu:

1. Pracownicy działu naukowo-badawczego (22 osoby):
- Profesorowie – 5 osób
- Profesorowie nadzwyczajni – 5 osób
- Doktorzy – 8 osób (w tym jedna osoba na ½ etatu)
- Asystenci – 2 osoby

2. Pracownicy biblioteki – 3 osoby
3. Pracownicy wydawnictwa – 3 osoby
4. Pracownicy działu ekonomicznego – 2 osoby (w tym 1 na ½ etatu)
5. Pracownicy działu administracyjnego – 3 osoby

Zwolnienia:

1.03.2013 r. rozwiązano umowę o pracę z prof. dr. hab. Piotrem Kalką.

1.04.2013 r. rozwiązano umowę o pracę z mgr. Witoldem Nowakiem.

1.07.2013 r. rozwiązano umowę o pracę z Danutą Małecką.

1.11.2013 r. rozwiązano umowę o pracę z prof. dr. hab. Hubertem Orłowskim.

Przyjęcia:

1.10.2013 r. przyjęto do działu administracyjnego mgr Karolinę Andrzejewską na stanowisko starszego specjalisty ds. organizacyjnych.

RADA NAUKOWA IZ

Rada Naukowa IZ spotkała się w 2013 r. na pięciu posiedzeniach. Podczas pierwszego, w dniu 30 stycznia, przyjęty został plan działalności naukowo-badawczej IZ na 2013 r. oraz plan finansowy. Przeprowadzono dyskusję nad przygotowywanym dokumentem określającym strategię IZ. Podjęte zostały działania kontynuujące konkurs wyłaniający dyrektora placówki: powołano kolejny skład komisji konkursowej i zarządzono ogłoszenie konkursu.

Zaopiniowanie sprawozdań z działalności naukowo-badawczej oraz finansowego za 2012 r. było przedmiotem obrad w dniu 9 maja. Rada dokonała także wyboru podmiotu świadczącego usługi doradztwa personalnego w związku z realizacją drugiego etapu konkursu na stanowisko dyrektora IZ. W odpowiedzi na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych gremium podjęło uchwałę pozytywnie opiniującą reorganizację IZ polegającą na zmianie organu założycielskiego. Wybrano także elektora na Forum Sprawozdawczo-Wyborcze Instytutów Badawczych.

Kolejne spotkanie w dniu 17 czerwca związane było z potrzebą dopełnienia procedury konkursowej uchwałą opiniującą kandydaturę dr. Michała Nowosielskiego na stanowisko dyrektora IZ.

Podczas posiedzenia dnia 17 września uchwalony został nowy Statut IZ, zaopiniowano także plan naukowy placówki na 2014 r. Na wniosek urzędującego od 1 lipca dyrektora M. Nowosielskiego Rada wyraziła pozytywną opinię o kandydaturze prof. IZ dr. hab. Krzysztofa Malinowskiego na stanowisko wicedyrektora ds. naukowych.

Ostatnie w 2013 r. spotkanie Rady Naukowej odbyło się 16 grudnia. W jego programie znalazło się ponowne uchwalenia Statutu IZ (uwzględniającego uwagi zgłoszone przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) oraz zaopiniowanie planu finansowego na 2014 r.

Na przestrzeni roku nastąpiły zmiany w składzie Rady Naukowej. Decyzją Ministra Spraw Zagranicznych z dniem 31 stycznia 2013 r. zostali odwołani: Justyna Frelak oraz Ambasador dr Marek Prawda; zastąpili ich: dr Agnieszka Łada oraz dr Robert Żurek. W związku z przejściem na emeryturę prof. Piotra Kalki w wyniku przeprowadzonych wyborów jego miejsce zajął prof. Zbigniew Mazur. Prof. Sebastian Wojceichowski został wybrany z grona pracowników Instytutu i zastąpił powołanego na stanowisko wicedyrektora IZ prof. Krzysztofa Malinowskiego. Ostatnia zmiana spowodowana była rozwiązaniem stosunku pracy przez prof. Marię Tomczak, której mandat objął prof. Andrzej Sakson.

Sekretarz Rady Naukowej IZ
Przewodniczący Rady Naukowej IZ

dr Natalia Jackowska
prof. dr hab. Włodzimierz Anioł
Poznań, dnia 29 stycznia 2014 r.

STOWARZYSZENIE IZ

Stowarzyszenie Instytut Zachodni istnieje od 1944 r. Jest stowarzyszeniem naukowym zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym i posiada osobowość prawną.

Celem działania Stowarzyszenia Instytut Zachodni jest popularyzacja i upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy z zakresu problematyki europejskiej; zajmuje się historią i współczesnością Niemiec oraz stosunków polsko-niemieckich, rozwojem zjednoczonych Niemiec i szeroko pojętą problematyką integracji europejskiej, zarówno w aspekcie historycznym, jak i współczesnym.

Działania merytoryczne Stowarzyszenia Instytut Zachodni w 2013 r. zrealizowane były poprzez trzy najważniejsze płaszczyzny, tj. działalność wydawniczą Stowarzyszenia, działalność edukacyjno-naukową oraz działania prowadzone przez biuro Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej.

I. Działalność wydawnicza Stowarzyszenia Instytut Zachodni:
Dotacje otrzymane poprzez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Okres realizacji 1.01.2013-31.12.2013 r.

- dofinansowanie wydania 4 numerów kwartalnika „Przegląd Zachodni" w wysokości **49 000** zł;
- dofinansowanie wydania publikacji autorstwa Zbigniewa Mazura, Huberta Orłowskiego, Marii Wagińskiej-Marzec *Kultura w zjednoczonych Niemczech* w wysokości **10 000** zł.

II. Działalność edukacyjna i szkoleniowa Stowarzyszenia Instytut Zachodni:

- szkolenia dla kadr pracowników pomocy społecznej w ramach projektu systemowego „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej w Wielkopolsce" – działaniami objęto 300 osób;
- szkolenia z zakresu polityk horyzontalnych Unii Europejskiej skierowane do szkół i placówek oświatowych w województwie wielkopolskim;

Stowarzyszenie Instytut Zachodni należy do sieci EURODESK, realizowało zadania wynikające z celów sieci, oferując wsparcie przede wszystkim młodzieży;

Stowarzyszenie Instytut Zachodni jest organizacją parasolową, prowadzi sieć organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej pod nazwą „Działamy Razem". W ramach sieci nawiązuje współpracę z innymi podmiotami, oferuje wsparcie edukacyjne, merytoryczne i infrastrukturalne.

III. Działalność Stowarzyszenia Instytut Zachodni – Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej

Projekt „Prowadzenie Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w województwie wielkopolskim w okresie od 1.04.2013 do 31.12.2013 r." realizowany przy wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych na podstawie umowy o dotację. Celem projektu było prowadzenie otwartego punktu informacyjnego dla mieszkańców województwa wielkopolskiego.

Projekt dotyczył:

- animowania i inicjowania w regionie działań z zakresu współpracy międzynarodowej;

- koordynowania inicjatyw podejmowanych w regionach przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe z zakresu polityki zagranicznej;
- gromadzenia materiałów, baz danych, opracowań z tego zakresu;
- zbierania i aktualizowania informacji o podmiotach realizujących w regionach działania z zakresu polityki zagranicznej;
- prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej dla społeczności regionu w kwestiach dotyczących UE i polskiej polityki zagranicznej;
- prowadzenia ośrodka, w którym będą udostępniane materiały, opracowania i publikacje o tematyce związanej z polską polityką zagraniczną, a konsultanci będą udzielać informacji na tematy związane z polską polityką zagraniczną, w tym dotyczące funkcjonowania Unii Europejskiej oraz członkostwa Polski w UE;
- aktualizacji biblioteki podręcznej Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej;
- zakupu materiałów promocyjnych na potrzeby działań promocyjnych;
- zakupu materiałów niezbędnych dla funkcjonowania biura.
-

„Działamy Razem 3" projekt zaplanowany na okres od 1.01.2012 r. do 31.12.2014

Kontynuacja projektu „Działamy Razem 2", skierowany do organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej z województwa wielkopolskiego. Celem projektu jest wsparcie merytoryczne podmiotów ekonomii społecznej działających na obszarze Wielkopolski poprzez podniesienie kwalifikacji liderów i pracowników NGO, podniesienie umiejętności komunikacji interpersonalnej, podniesienie świadomości na temat korzyści wynikających z działań sieciowych, zawierania partnerstw oraz promocję dobrych praktyk współpracy. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, działanie 7.2.2.

Profesjonalne NGO w Wielkopolsce

Projekt realizowany w okresie od 05.2012 r. do 30.06.2013 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V. Dobre rządzenie, Poddziałanie 5.4.2. Rozwój dialogu obywatelskiego, w terminie od 1.05.2012 r. do 30.06.2013 r.

Celem projektu jest wzmocnienie potencjału trzeciego sektora w Wielkopolsce poprzez wdrożenie nowoczesnych, wypracowanych przez uczestników projektu standardów funkcjonowania organizacji, które przyczynią się do podniesienia oferowanych przez nie usług. Program standaryzacji ma również przygotować organizacje pozarządowe do pozyskiwania środków Unii Europejskiej w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, a jednostkom samorządu terytorialnego pozwolić na certyfikację zasad współpracy z trzecim sektorem.

Quality of NGO. Standaryzacja procesów zarządzania dla NGO. Opracowanie standardów dialogu dla NGO i JST.

Projekt realizowany w okresie od 07.2012 r. do 31.12.2013 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V Dobre rządzenie, Poddziałanie 5.4.2. Rozwój dialogu obywatelskiego, w terminie od 1.05.2012 r. do 30.06.2013 r.

W ramach projektu „Quality of NGO" zbadany zostanie obszar funkcjonowania sektora pozarządowego i jego relacje z jednostkami samorządu terytorialnego. Następnie zostanie dokonana analiza wyników. W efekcie powstanie szereg standardów (i materiałów wspierających proces standaryzacji) mających być drogowskazem dla organizacji w ich drodze do doskonałości funkcjonowania. Dla 38 NGO, które bezpośrednio wyrażą chęć wdrożenia standardów, zostaną opracowane indywidualne plany ich wdrożenia. Wypracowane rezultaty zostaną upowszechnione szerokiej publiczności. Trafią one do wybranych polskich organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego. Z zakresu wdrażania i stosowania standardów zostaną przeszkoleni przedstawiciele NGO i JST. Uczestnicy projektu będą mogli korzystać z doradztwa wykwalifikowanych ekspertów. Ważnym etapem upowszechniania osiągniętych standardów będzie konferencja zorganizowana z udziałem przedstawicieli III sektora i samorządu.

7/7 Działamy Razem na rzecz Globalnego Południa

Projekt realizowany w okresie sierpień - listopad 2013 r., współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych w 2013 r.

Projekt zakładał realizację działań edukacyjno-informacyjnych związanych z edukacja globalną. Przeszkolonych zostało 10 grup młodzieży z 9 wielkopolskich miejscowości oraz jedna grupa liderów lokalnych należących do sieci organizacji pozarządowych Działamy Razem 3.

Konsultacje społeczne na przykładzie podmiotów sieci NGO Działamy Razem:

Projekt realizowany w okresie od 07.2012 r. do 31.12.2013 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V. Dobre rządzenie, Poddziałanie 5.4.2. Rozwój dialogu obywatelskiego, w terminie od 1.07.2013 do 31.01.2014 r. Projekt jest realizowany przez Stowarzyszenie Instytut Zachodni w Poznaniu w partnerstwie z Samorządem Województwa/Ośrodkiem Integracji Europejskiej w Rokosowie.

Celem projektu jest zwiększenie efektywności konsultacji społecznych programów współpracy NGO i JST w 5 jednostkach samorządu poprzez opracowanie i wdrożenie nowoczesnego modelu narzędzi, w tym elektronicznych konsultacji dokumentów publicznych, przez administrację publiczną w gminach, na terenie których aktywnie działają organizacje z sieci Działamy Razem.

Konsultacje społeczne na przykładzie Lokalnej Grupy Działania

Projekt realizowany w okresie od 1.10.2013 r. do 31.03.2014 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V. Dobre rządzenie, Poddziałanie 5.4.2. Rozwój dialogu obywatelskiego, w terminie od 1.07.2013 r. do 31.01.2014 r. Projekt jest realizowany przez Stowarzyszenie Instytut Zachodni w Poznaniu w partnerstwie z Samorządem Województwa/Ośrodkiem Integracji Europejskiej w Rokosowie.

Celem projektu jest zwiększenie efektywności konsultacji społecznych projektów infrastrukturalnych i społecznych poprzez opracowanie i wdrożenie nowo-

czesnych technik i narzędzi prowadzenia konsultacji społecznych (w tym drogą elektroniczną) przez administrację publiczną na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania „Światowid".

W 2013 r. w 183 szkoleniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej wzięło udział 4270 osób.

W 2013 r. wolontariat odbyło 8 wolontariuszy z następujących uczelni:
Uniwersytet Ekonomiczny.
Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu.

Opracował:	Zatwierdził:
28.03.2014	31.03.2014

INSTYTUT ZACHODNI
61-854 Poznań, ul. Mostowa 27
tel. 61 852 76 91
tel 61 852 28 54 (wydawnictwo)
fax 61 852 49 05
e-mail: wydawnictwo@iz.poznan.pl
www.iz.poznan.pl

ISBN 978-83-61736-